

Пријоморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXIX • БРОЈ 461.

БУДВА, 30. АПРИЛА 2001.
ЦИЈЕНА - 0.50 дм

ДЕСЕТА МЕЂУНАРОДНА ТУРИСТИЧКА БЕРЗА И САЈАМ

ОЧЕКУЈЕ СЕ ВИШЕ СТРАНИХ АЛИ И ДОМАЋИХ ТУРИСТА

• Уз бројне шумарске и новинаре • Признање Јаранском сајму што је у минутих десет највећих година одржала међународну шумарску берзу и сајам • "Будванска ривијера" на иностраним тржиштима већ продала 2400 кревета а најброжнији супрани биће Руси, Еси и Словаци • Велико интересовање за сајам шумарске и новинаре Јаране Горе на Иншернешу

На јадранском сајму у Будви 25. априла отворен је јубиларна Десета Међународна туристичка берза и сајам - Метубес као и 19. сајам наутике, лова, риболова и опреме за спорт, кампинг и рекреацију. Отварајући јубиларну туристичку берзу и по-менуте сајамске манифестије, министар туризма у Влади Републике Црне Горе Владимир Митровић је посебно нагласио значај туристичке берзе и њен

ског сајму у Будви на успешно организованим туристичким берзама у минутих десет најтежих година као и за спонзорство Међународне конференције о инвестиционим улагањима у црногорски туризам. Пожелио је Јадранском сајму да ускоро реализације своје најављене и веома амбициозне развојне планове и програме у вези изградње нових сајамских капацитета и функционалног опремања

једино хотел "4. јул". Цијене су остале на прошлогодишњем нивоу у "Будванској ривијери". За агенцијске гостије у хотелима "Б" категорије нешто су чак и ниже усљед додатних попуста и стимуланса за туристе који долазе преко агенције, прецизира генерални директор ХТП "Будванска ривијера". Полупансион се креће од 32 марке у хотелима "Б" категорије, у "А" категорији је 50 и 60

изразити овогодишњи међународни карактер.

По ријечима црногорског министра туризма, осим директних иностраних учесника на овогодишњој туристичкој берзи и сајму у Будви ("Ковотур плус" из Чешке и "Интер МТГ" из Москве) угостићемо ових дана и студијске туристичке групе и већи број новинара из Русије, Аустрије и Њемачке. У посету Будви и Црној Гори 26. априла долази званична делегација из Чешке са министром за регионални развој и туризам и предсједником Приједорне коморе Чешке на челу делегације, истакао је министар за туризам Црне Горе, рекавши да су већ слетјели први инострани авиони иностраних компанија на наше аеродроме у Тивту и Подгорици.

- Желим да Црна Гора чим прије поврати своје старе добре позиције, наравно и више од тога како на домаћем тако и на иностраном туристичком тржишту, истакао је министар Митровић, искористивши прилику да, како је рекао, захвалијајући

новог сајма у Будви.

У хотелима Хотелско-туристичког предузећа "Будванска ривијера" ове године има укупно 6200 незакупљених кревета и интересовање је по традицији изузетно велико - најгасно је генерални директор "Будванске ривијере" мр Иво Арменко на конференцији за штампу одржаној на самој берзи и на сајму. До сада је закупљено и уговорено око 2400 кревета на иностраном туристичком тржишту, ријечи су челног човјека "Будванске ривијере", који је истакао да су највише капацитета ове године закупили Руси, Чехи и Словаци, а затим Словенци, Мађари, Њемци и Италијани. Агенција "Унис" из Републике Српске закупила је Хотел "Монтенегро А" у Бечићима, а може се очекивати, упркос свему, добра посјета и са домаћег тржишта из Србије. Послједе "Аvala" прво ће бити отворено Туристичко насеље "Словенска плажа" 28. априла, а само два дана касније и Град - Хотел "Свети Стефан". У Петровцу је за сада отворен

марака, док за Свети Стеван треба издвојити највише - 110 марака.

Директор Туристичке организације Црне Горе Велибор Золак је на посебној конференцији за штампу, које је одржана у контресној дворани Гранд хотела "Аvala" у Будви, промовисао нови сајам туристичке Црне Горе на Интернету, рекавши, по-ред остalog, да је овај сајт са својим око 700 страницама, један од обимнијих и већих сајтова на свјетској глобалној мрежи. Овај сајт је до сада већ посјетило и обишло преко 12.000 посетиоца из читавог свијета. Интересантно да их је било највише из Америке, рекао је, и да њихов број свакодневно расте.

Првог дана Међународне туристичке берзе у Будви склопљен је и потписан један конкретан уговор и договор између Хотелско-туристичког предузећа "Ковотур плус" о закупу 100 кревета у периоду од укупно 70 дана почев од 19. јуна, обавијестио је новинаре директор ХТП "Корали" Драган Симовић. Д. ЦВИЈОВИЋ

ПРИЈЕВРЕМЕНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ У ЦРНОЈ ГОРИ

• Одзив бирача већи него на ранијим више-стручним изборима - 80,84% • Према незваничним резултатима коалиција "Побједа је Црне Горе" освојила више гласова (152.179) од коалиције "Заједно за Југославију" (147.187) • Коалиција "Заједно за Југославију" добила највише гласова у дванаест, коалиција "Побједа је Црне Горе" у осам, а Либерални савез у једној општини • У новом парламенту нико неће имати више од половине посланика

БЕЗ АПСОЛУТНОГ ПОБЈЕДНИКА

апсолутну власт односно више од половине посланика (77).

Одзив бирача био је већи него на ранијим више-стручним парламентарним изборима и он према истим незваничним подацима износи 80,84%.

Иако избори за посланике у парламенту не мају утицаја на постојећу страначку структуру општинских скупштина већа истакија да је у неколико општина дошло до промјена односа снага најјачих политичких странака-Демократске партије социјалиста и Социјалистичке народне партије. Тако је, према истим незваничним подацима, коалиција Социјалистичке народне партије, Народне странке и Српске народне странке "Заједно за Југославију" освојила највише гласова у 12 општини (Андријевица, Београд, Будва, Жабљак, Кочашић, Котор, Мојковац, Никшић, Плужине, Пљевља, Херцег-Нови и Шавник), коалиција Демократске партије социјалиста и Социјалдемократске партије "Побједа је Црне Горе-демократска коалиција Мило Ђукановић" у осам општина (Бар, Бијело Поље, Даниловград, Плав, Подгорица, Рожаје, Тиват и Улцињ) а "Либерални савез Црне Горе-либерали него што" са 27.688 гласова. Место у парламенту у новом сазиву изборили су још посланици са листа

"Демократски савез у Црној Гори-Мехмед Бардхи" и Демократска унија Албанца, док је неизвјесно до коначног преbroјавања гласова да ли ће у парламент ући и неки посланик Са листе "Народна социјалистичка странка-Момир Булатовић". Према незваничним резултатима у новом парламенту коалиција "Побједа је Црне Горе" имаће 36, а коалиција "Заједно за Југославију" 33 посланика, што значи да нико неће имати

У нашој општини на 17

бирачких мјеста на изборе за посланике изашло је 9017 од 11.002 уписане бираче, или 81,96%. Највише гласова у нашој општини добила је коалиција "Заједно за Југославију" (4.128), затим коалиција "Побједа је Црне Горе" (3.531), Либерални савез (866) и Народна социјалистичка странка (281).

Према ријечима предсједника Општинске изборне комисије Горана Орлића избори у нашој општини су протекли без већих примједби на сам ток гласања и преbroјавања гласачких листића о чему говори и чињеница да су сви чланови више-стручних бирачких одбора потписали записнике о раду тих одбора.

Наведени подаци, међутим, само су прелиминарни и незванични јер све странке имају право пријава на саопштене резултате у року од 72 часа. Тај рок истиче послије закључења овог броја "Пријоморских новина" па ћемо коначне резултате и завршне оцјене представника политичких странака објавити у наредном броју.

(Општирије на страни 7.)

У ОВОМ БРОЈУ

- Завршена 20. сједница СО Скупштина општине

ОДЛУКЕ БЕЗ - РАСПРАВЕ

- Ванредна скупштина удружења за враћање одузете имовине

ПОВРИЈЕЂЕНА ПРАВА БИВШИХ ВЛАСНИКА

- Незванични резултати пријевремених парламентарних избора

У НОВОМ ПАРЛАМЕНТУ БЕЗ АПСОЛУТНЕ ВЕЋИНЕ

- Иконографија

СТРАДАЊЕ И ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО У ХРИШЋАНСКОЈ

ИКОНОГРАФИЈИ

- Уз стогодишњицу смрти Марка Миљанова

ПОСЉЕДЊЕ ПИСМО КЊАЗУ

страница 2.

страница 3.

страница 7.

страница 14.

страница 15.

Скуштинска хроника

**20. СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ЗАПОЧЕТА 6. ФЕБРУАРА ПОСЛИJE ВИШЕ ПРЕКИДА И ПАУЗА
КОНАЧНО ЗАВРШЕНА 10. АПРИЛА**

ОДЛУКЕ БЕЗ - РАСПРАВЕ

• На захтјев одборника Народне странке скинут је и дневни реда предлог рјешења о давању сагласности на именовање директора ЈУ спомен дом „Режевићи“ • Ойшишина покренула више искушајака за утврђивање својинских права у трансформисаним друштвеним и јавним предузећима • До сада нису пронађени докази о улађањима Ойшишина у јекару „Житокомбинату“ Бачка Топола у Будви • Без расправе, болемика и рејлика сједница завршена за мање од 30 минута

Сједница Скупштине општине настављена је и коначно завршена 10. априла. И овај наставак сједнице одржан је „на ивиди кворума“ (били су присути сви одборници Демократске партије социјалиста, Народне странке и један одборник Либералног савеза) јер у раду 20. сједнице од почетка не учествују одборници Социјалистичке народне партије и Социјалдемократске партије.

На почетку сједнице одборник Народне странке Горан Ђурашевић је изјавио захтјев да се с дневног реда скине предлог рјешења о давању сагласности на именовање директора ЈУ спомен дом „Режевићи“ наглашавајући да је то услов да одборници Народне странке учествују у раду сједнице. Пошто је дневни ред сједнице раније усвојен, предсједник Општине Ђорђије Прибиловић је одговорио да у складу с пословником о накнадним промјенама дневног реда могу одлучити само одборници и дао на гласање предлог одборника Народне странке. Већином гласова (три одборника ДПС била су против) скинуто је с дневног реда рјешење о давању сагласности на именовање директора ЈУ спомен дом „Режевићи“, па су на дневном реду остала само две тачке - Извјештај о покренутим поступцима за утврђивање својинских права општине Будва у трансформисаним друштвеним и јавним предузећима и Информација о улагањима општине Будва односно њених правних претходника у АИК „Бачка Топола“, РО „Житокомбинат“, Пословна јединица „Топола“ Будва. Ове две тачке узврштене су у дневни ред на захтјев одборника Социјалистичке народне партије или пошто они

нису присуствовали сједници наведени извјештај и информација усвојени су једногласно без расправе.

„Заборављена“ општина

Иако није било расправе битно је навести да је према Извјештају о покренутим поступцима за утврђивање својинских права Општине Будва у трансформисаним друштвеним и јавним предузећима, који је припремио Секретаријат за правну заштиту и прекраје, Општина Будва поднијела тужбе против ХТП „Будванска ривијера“ ради исплате дуга у износу од 184.863.622 ДЕМ, и Републике Црне Горе захтјевајући одговарајући број акција у ЈП „Електропривреда Црне Горе“ (4.204.952,67 ДЕМ) и ЈП „ПТТ саобраћај Црне Горе“, односно „Телеком Црне Горе“ АД и „Пошта Црне Горе“ д.о.о. (6.037.143,20 ДЕМ), док је још неизвесно да ли ће се покренути судски поступак против „Завода за изградњу „Будва“ или ће се споразumno остварити право власништва Општине на 42,53% акција овог предузећа.

Основ тужбеног захтјева против ХТП „Будванска ривијера“ је Уговор о успостављању својинских права по основу идентификације државног капитала од 30.1.1996. године којим су се уговорне стране, Општина Будва и ХТП „Будванска ривијера“, сагласиле да укупна средства Општине Будва идентификована као државни капитал износе 184.863.622 ДЕМ на дан 31. 12.1995. године, те да се по основу наведених средстава успоставља право својине Општина Будва и право управљања у одговорајућем проценту виједностима „Будванске

ривијере“. Уговорено је и да се Општини по том основу изда одговарајући број обичних управљачких дионица, али пошто то није утврђено послиje извршење својинске и управљачке трансформације сматра се да је наведеним уговором признат дуг „Будванске ривијере“ према Општини у износу од 184.863.622 ДЕМ па се тужбом захтјева исплата дуга са законском каматом.

Република „отела“ општински капитал

Тужбеним захтјевима против Републике Црне

државни капитал који је требало да припадне Општини незаконито је идентификован као акцијски капитал Републике Црне Горе, па Општина захтјева да Суд утврди да је власник одговарајућег броја акција државног капитала у овим предузећима.

Према Информацији о улагањима Општине Будва, односно њених правних претходника у АИК „Бачка Топола“ РО „Житокомбинат“ Пословна јединица „Топола“ Будва, коју је такође припремио Секретаријат

„ЕФИКАСНОСТ“ СУДА

Тужба Општине Будва Привредном суду у Подгорици против ХТП „Будванска ривијера“ поднијета је 14. 3. 2000. године. Девет дана касније Привредни суд је Општини Будва доставио опомену за плаћање судске таксе иако је Општина ослобођена од плаћања судске таксе.

Како Суд није заказао рочиште Секретаријат за правну заштиту и прекраје је ургирао 21. 8. 2000. године уписаној форми. Секретар Секретаријата је 20. 9. 2000. године лично упознао предсједника Привредног суда са пасивношћу судије, а 26. 10. 2000. ургирано је и код судије којој је додијељен предмет. Ургирано је поново уписаној форми предсједнику Привредног суда 18. 12. 2000. године али још увијек није заказана расправа.

Горе којима тражи да буде власник одговарајућег броја акција државног капитала Општина темељи на вишегодишњим улагањима од 1975. до 1996. године у овим предузећима. Детаљном и стручном анализом утврђено је да та улагања у ЈП „Електропривреда Црне Горе“ износе 4.204.952,67 ДЕМ, а у ЈП „ПТТ саобраћај Црне Горе“, које се у међувремену трансформисало у два предузећа („Телеком Црне Горе“ АД и „Поште Црне Горе“ д.о.о.) 6.037.143,20 ДЕМ. У поступку својинске и управљачке трансформације

за правну заштиту и прекраје, може се констатовати да прегледом документације у Архиву, општинским и другим службама није пронађена доказана грађа на основу које би се могao покренути поступак за утврђивање својинских права Општине у овом предузећу.

Сједница је завршена одборничким питањима, одговорима и обавештањима, а остаће упамћена по дужини трајања - за разлику од претходних завршена је за мање од 30 минута.

В.М.СТАНИШИЋ

Актуелности

АУСТРИЈСКИ ТУРИСТИ ПОНОВО У БУДВИ

УСКОРО И БЕЗ ПАСОША

• Први авион Моншенеरејерлајза из Граца слеђеће на по долгорички аеродром 2. јуна, а други „Фокер“ морао је да лежи два јутра седмично за Беч на редовној линији

да размишљамо и о укидању пасоша. Радимо све да би се приближили стандардима који важе и које примењује уједињена Европа, и да би олакшали долазак страних туриста у Црну Гору, који су нам тако потребни и добро дошли, истакао је, поред осталог, министар Митровић. Он је потом веома испречно одговарио на неколико питања аустријских новинара које је посебно интересовало најављено одржавање предстојећег референдума за самосталност Црне Горе, као и цијене смјештаја и боравка страних туриста у хотелима у Црној Гори.

Власница аустријског тур-опратора „Шпрингер“ из Граца је, како је истакла, веома обрадована и радосна да послиje пуних 12 година може поново, по предсједством своје агенције, да организује путовање аустријских туриста за Црну Гору и она ће их организовати ове године, и то у сарадњи са Монтенегројерлајзом. Црногорски авио превозник ће летети од Граца до Подгорице сваке суботе почев од 2. јуна, нагласила је она, а представник Монтенегројерлајза Данило Стојановић је најавио и отварање још једне редовне авионске линије за Беч - ускоро када на подгорички аеродром 3. маја слети још један нови „Фокер“, и када добијемо очекивану и тражену сагласност од савезних ваздухопловних власти у Београду. Од београдских власти још једино зависи које ли Тиролијан редовно летети три пута седмично за Црну Гору током читаве године, с обзиром да Аустрија-ервејз, како је наглашено, лете сада само за Београд пет пута недељно. Д. ЦВИЈОВИЋ

РАЗГОВОР СА РУСКИМ НОВИНАРИМА

Министар туризма у Влади Републике Црне Горе Владимир Митровић и директор Туристичке организације Црне Горе Велибор Золак, разговарали су 23. априла у хотелу „Сплендид“ у Бечићима, са групом од 16 новинара водећих руских медија који су пет дана боравили на студијском путовању у Црној Гори.

Митровић и Золак су упознали руске новинаре са туристичким могућностима и понуди за предстојећу туристичку сезону и изразили очекивање, да ће ове године у Црној Гори боравити око 15 хиљада руских туриста.

Министар туризма Владимир Митровић је упознао гости из Русије, да је Министарство туризма упутило Влади Републике Црне Горе предлог одлуке да се туристима из једног броја европских земаља дозволи улазак у Црну Гору без пасоша и само са личном картом. Таквом одлуку биће обухваћени и руски туристи, рекао је министар Митровић. Он је говорио и о предстојећој Међународној конференцији о инвестицијама у црногорски туризам и мастер плану за туризам Црне Горе до 2020. године.

Руски новинари су изразили задовољство због боравка у Црној Гори, наглашавајући да је ријеч о изузетним природним љепотама и љубавним људима. Истакнуто је спремност да се због тога Црна Гора путем њихових медија препоручи руским туристима, како би их што више боравило у Црној Гори ове и наредних година.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА НАШЕ ОПШТИНЕ, СВОЈИМ САРАДНИЦИМА И ЧИТАОЦИМА ЧЕСТИТАМО 1. МАЈ - ПРАЗНИК РАДА

Оснивач листа: Скупштина општине Будва • Издавач: јавно предузеће „Информативни центар“, Будва • Директор ДУШАН БОЖОВИЋ • Главни и одговорни уредник БОШКО БОГЕТИЋ • Редакциски колегијум: БОШКО БОГЕТИЋ, САВО ГРЕГОВИЋ, ЛУЦИЈА ЂУРАШКОВИЋ, ДРАГАН РАДУЛОВИЋ, ВАСО М. СТАНИШИЋ • Програмски одбор: ДРАГАН ИВАНЧЕВИЋ, ВЛАДИМИР КАЖЕНЕГРА, ДРАГАН Д. ЛИЈЕШЕВИЋ, ВЛАДИМИР МИТРОВИЋ (предсједник) и АНТЕ ПЕТКОВИЋ • Адреса: „Приморске новине“, Трг сунца, број 1 • Поштански фах: 14, 85310 Будва • Телефони: (086) 451-487 (Редакција), 452-024 (Општа служба) • Телефакс: 452-024 • Број жиро рачуна: 50710-603-3-2853 код НБЈ-ЗОП Будва • Годишња претплата 6 ДЕМ, полугодишња 3 ДЕМ, за иностранство 12 ДЕМ • Штампа „Побједа“, Подгорица • Рукописе и фотографије не враћамо

Актуелности

НА ВАНРЕДНОЈ СКУПШТИНИ БУДВАНСКОГ УДРУЖЕЊА ЗА ВРАЋАЊЕ И ЗАШИТУ ПРИВАТНЕ СВОЈИНЕ УСВОЈЕНА ДЕКЛАРАЦИЈА О ПОВРАЋАЈУ ИМОВИНЕ И ЗАШТИТИ ВЛАСНИШТВА

ПОВРИЈЕЂЕНА ПРАВА ВЛАСНИКА

• Усвојеном Декларацијом удружења се залажу за усвојавање правне државе засноване на начелима владавине права, поштовања својине и других међународно признатих и заштићених људских права • Право власништва, као једно од темељних људских права, у Црној Гори вишеслуцко повријеђено • Протест што Црна Гора одузима доношењем Закона о ресимишћу, али и што на томе неговољно инсистирају европске државе • Декларацију прихваташе све политичке паршије осим Демократске паршије социјалиста

Закон о праведној реституцији (враћање имовине) и однос парламентарних странака према њему у сусрет предстојећим изборима био је једина тачка дневног реда ванредне скупштине Будванског удружења за враћање и заштиту приватне својине, одржане 6. априла. Скупштини су присуствовали представници удружења за враћање имовине из других градова и општина Црне Горе, представници политичких странака, међународних организација и невладиних организација за заштиту људских права. Између осталих били су присутни и Ева Томич, специјални представник генералног секретара Савјета Европе, и Ђорђе Прибиловић, предсједник Општине Будва, а Скупштини су се подржавајући њене иницијативе и акције за враћање одузете имовине обратили представници политичких странака: Драган Шојић, Народна странка, Миодраг Живковић, Либерални савез, Фуад Ниманић, Демократска унија Албанца, Владан Чејовић и Јарко Ракчевић, Социјалдемократска партија, Душко Јовановић, Народна социјалистичка странка, као и Бери Краљ, савјетник за правна питања ОЕБС-а. О потреби доношења законског прописа о враћању одузете имовине говорили су Мирослав Ивановић и Ратко Рајковић, а више о активностима на изради најта Закона, односу власти према тој иницијативи и регулативи која је у тој области динијета у бившим југословенским републикама говорио је Драган Вукасовић.

Послједе излагања чланова Удружења и представници политичких странака и међународних организација учесници

вашредне скупштине акламацијом су усвојили Будванску декларацију о повраћају имовине и заштити власништва коју су иницијала сва удружења за враћање и заштиту приватне својине у Црној Гори. Усвојеном Декларацијом Удружења се залажу за усвојавање правне државе засноване на начелима владавине права, поштовања својине и других међународно признатих и заштићених људских права, позивајући се при том на Општу декларацију о правима човека Уједињених нација, Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода са протоколима, међународне пактотеке о грађанским и политичким, односно економским, социјалним и културним правима Уједињених нација, Декларацију о основним начелима правде и жртве криминала и злоупотребе моћи, Европску социјалну повељу, документе Копенхагенског и Московског састанка ОЕСС-а о хуманој димензији и међународне обавезе према резолуцијама 1089 (1996) и 1096 (1996) Вијећа Европе, Резолуцији B4-1493/95 Европске уније и Резолуцији конгреса САД бр. 562 од 1.10.1998. године.

Декларацијом се констатује да је право власништва, као једно од темељних људских права, у Црној Гори повријеђено на више начина (на пример: недоношење Закона о реституцији, неосновано одузимање у поступку повраћаја, приватизацијом - распродојањем имовине која мора бити предмет повраћаја...) тако да су дерогирана власничка права и онемогућен повраћај имовине стварним власницима. На овај начин битно су повријеђени принципи једнакости грађана пред Законом и не-

повредности права власништва.

Усвојеном Декларацијом протестирује се што држава Црна Гора одузимањем Закона о реституцији у основи не поштује и крши међународно призната људска права и слободе, а посебно право власништва као једно од темеља демократске државе. Протестирује се, такође, и што владе европских држава, посебно чланице Вијећа Европе и Европске уније, недовољно инсистирају на повраћају имовине у Црној Гори. Декларацијом је изражена спремност и одлучност да се истраје у остваривању часног и праведног циља - праведне реституције.

Декларацијом се захтевају од свих политичких партија да се до одржавања избора одреде да ли ће и у којем року, уколико буду учествовали у вршењу власти након избора, донијети закон о враћању имовине примјењујући следећа начела: натурализација одузете имовине која физички постоји; за имовину за коју није могуће извршити повраћај у натуралном облику извршити замјену за државну иновину исте тржишне вриједности; уколико није могућа замјена извршити усвојавање сувласничких односа; уколико нијесу могући замјена или сувласништво по праведној тржишној вриједности и у разумном року извршити новчану компензацију за одузету имовину или извршити други облик компензације.

Одговарајући за захтјев из Декларације све политичке партије којима су се обратила удружења за враћање одузете имовине су прихватиле Декларацију, изузев Демократске партије социјалиста.

В.М.С.

ПОРОДИЛИШТЕ - ШТО ПРИЈЕ

не Будва да благовремено достави Министарству здравља податке о потребама јачања здравствене службе на овом подручју - рекао је Мићовић.

Говорећи о иницијативи за отварање породилишта у Будви министар Мићовић је рекао да за то постоје веома прецизни стандарди, али да је додјељивањем стипендије и специјализације гинекологије једном љекару из Будве већ направљен први корак.

Р.П.

ПРИМЈЕРИ НАШЕ ЗАБОРАВНОСТИ

Заборавност је особина човјека која најчешће доведе у неприлику. Међутим, без те особине човјеков мозак не би могао да прихвати нове информације и податке и био би препун непотребних, небитних чињеница које би га чиниле пренатрпним и практично неупотребљивим. Но, то не значи да је добро заборављати све јер би онда увијек били на почетку и то без искуства, прошлости и историје. Скоро све идеологије које су мислиле да свијет почине са њима и сањале о преуређењу свијета, без обзира на прошлост, доживјеле су неславан крај. Било је и код нас покушаја да се заборави традиција, раскине са религијом, напусте преци и гробови, па то није успјело. Сада се ти исти људи враћају својим селима, обнављају цркве, подижу родитељима и дједовима споменике, односно траже своје место на породичној нити између предака и потомака. Питање је колико су битне и значајне насиљне промјене или револуције са гледишта трајања људске историје. Можда су имале неког спољашњег утицаја на исхрану, одијевање, језик, предмете којима се служимо, али људско трајање је било непромијењиво. То ипак води нека јача рука, нека виша сила. Некад је глорификован утицај развоја оружја за рад (механизација, индустрисајација, компјутеризација) на начин мишљења, односно на људску свијест. Стварно није јасно како то лопата утиче на развој свијести. Можда она омогућава некоме ко копа канале да прије заврши посао, али не знам какав би њен утицај био на Достојевског. Уствари, у читавом периоду писане историје (више хиљада година) ми смо само успјели да докажемо постојање атома о коме су стари Грци расправљали. Значи нема скокова, нема револуција, постоји само непрекидни ток развоја људског рода, или боље рећи револуције су чиреви на тијелу људског најпретка.

Лијепо би било да се и ми Будвани запитамо да ли смо можда и ми заборавили нешто из наше двије и по хиљаде година историје. Можда су и нама неки јучерашњи догађаји избрисали из памћења коју хиљаду година трајања овог града. Примјера за то имамо, а побројајемо само неке.

Сваке године славимо Дан Општине и он је везан за дан ослобођења овог града у Другом светском рату. Наравно да нема нико ништа против обиљежавања тог датума, али зар не би било природније да за Дан града узмемо дан оснивања Будве. Па ми сви славимо своје рођендане, наравно и друге значајне догађаје у животу, али се ипак зна што је најважније код свега што живи, а то је дан када си постао жив. Приговора ће бити да не знам тачно тај датум, но то је проблем за историчаре, али не и за нас обичне грађане јер сам датум није толико значајан колико свијест о нашем дуговјековном трајању. На тај начин ми славимо све оно што је господара Тебе, сина феничанског краља Агенора, Кадма, навело да овде оснује град. Кадмо није био обични бјегунац, он је био тебански краљ који се пред јачим непријатељем повлачио са својом војском и дијелом тебанског племства. Пред њим се на дандава хода кретала јака извидница и јављала му о свему на шта ће наићи и тек када је гласоноша из Конавала или мажда са Стона јавио да напријед нема ништа боље од земље Енхелеја, одлучио је да овде оснује град за себе и своју прат-

њу. На овој обали је имао све: питомо поднебље, море богато рибом, потоке и рјечице препуне јегуља, плодно поље, залеђе богато изворима, бујне шуме, природну луку заштићену острвом, Енхелеје благе нарави, једном ријечју предивно мјесто за живљење. Зар и данас све то није тако? Питајте оне који се досељавају или туристе који сваке године долазе. Ако нешто недостаје то смо ми уништили. Изгледа да се ми стидимо тога, да не видимо оно што су стари Грци видјели или да не знајмо оно што су сви знали ево већ двије хиљаде година. Да није тако славили би тај дан када су Кадмо и Хармонија дошли у земљу Енхелеја.

Други примјер заборавности, али богати и незахвалности, је тај што оснивач Будве нијесмо дали неко значајније обиљежје или у најману руку подигли споменик. Сви су то урадили и подигли споменик који је имао коме, а Будва није имала храбрости ни да размишља о томе. Подизали су и онима што су дошли са струком за стадом овaca, а ми нијесмо племићу и краљу који је дошао са својом свитом, потомку богова по чијој сестри је Европа добила име. Могли смо на ове празне тргове око Старог града подићи стубе не срама ни побједа, већ захвалности утемељивачу града. Са њега би Кадмо и Хармонија гледали на свој Стар град, али и вјечно зелена брда и будванско поље, Св. Николу и плаву пучину мора који га задржаše овдје. Око тог Кадмовог стуба би се окупљали да нашњи Будвани кад што вијећају или светкују. Нијесмо се тога сјетили, а сади-ли смо и сјекли мурве и палме и довлачили камене громаде незнано од када да би у њима живили. Изгледа да нам је лијепо и славно све што није наше.

Трећи примјер заборавности или тоталне амнезије је пројекат изградње Јадранско-јонске магистрале у којој се укључија Црна Гора, што је изузетно добро и паметно. Али треба се присјетити да је тај пут одувијек постојао и да се двије-по хиљаде година звао Кадмејски пут јер је њиме са јонских обала на Јадран допу-товао Кадмо са својом женом Хармонијом, али и многи други путници и народи. Умјесто Кадмејског пута сада ћемо имати Јадранско-јонку магистралу. Колико претенције, надмености, неинвентивности, помањкања маште, непознавања историје и уопште незнанја, као да смо први људи који живимо овдје. Такав предлог је требало да дају Црна Гора и Грчка, а да он потекне из Тебе и Будве.

Сличних примјера заборавности би се још могло навести, но нијесмо само ми заборављали, већ су нас подстицали да будемо заборавни како не бисмо били свјесни себе и своје прошлости. Кад би се дозвали памети и свега сјетили онда би ми Будвани изашли на "крст од улица" и сви у један глас повикали: „Вратите нам власт коју сте нам узели јер нам је она од Кадма остало, а Богови су нам је даровали. Нијесмо ми потмци ратних профитера и новопочењих богаташа, већ предака којима је власт и повластице моћна Венеција и Аустро-угарска поштовала.“ Ако се Кадма не сјетимо и многих других наших предака утонућемо у прсјечност и нећемо никад родити сина који би било кога могао нешто слично упитати.

—

Актуелности

УЧИ МАСКЕНАЛА НА ОТВОРЕНОМ У СТАРОМ ГРАДУ

ПРОЉЕЋНА НОЋ ПОД МАСКАМА

• Први маскенбал на отвореном послије 50 и више година • Биће довољно маски за све - поручује организатор невладина организација „Фештаџуни” • Без маски једини полицаџи • Бојаш музички програм • Очекивања и жеље да маскенбал постане традиција

Поводом одржавања маскенбала у Будве под називом „Прљећна ноћ под маскама” 28. априла у организацији невладине организације „Фештаџуни” из Будве и под покровитељством Скупштине општине Будва и медијским спонзорством Телевизије Црне Горе и Телевизије Будва, 23. априла је у Хотелу „Авале” одржана конференција за штампу.

Маскенбал се организује први пут послије 50 и више година на отвореном простору на три главна градска трга у Старом граду у Бу-

деви, истакли су његови организатори и позвали житеље и становнике сусједних општина Боке и Црногорског приморја и туристе из свих крајева да се приђује на првом будванском маскенбалу у 21. вијеку, који треба да постане традиција. Организатори су за све учеснике маскенбала обезбедили довољан број маски и остале пратеће опреме (костиме, перике, кринку и шминку) који ће се продавати по веома популарним цијенама на улазу. Предвиђено је да сви буду на одговарајући начин

маскирани, национални и накрнински, изузев полиције која ће несметано моћи да ради свој посао. Овај весели скуп забаве, хумора и смјеха који нам свима толико недостаје отвориће и означити његов почетак градске музике Котора и Будве, као и мажореткиње из Тивта. На Тргу пјесника наступиће познате и популарне приморске клапе „Стари капетан”, „Бокељски морнари” као и „Хармонија” из Будве, а почетак овог дијела програма је у 21 час. Трг палми резерви-

лијепо вријеме и масован одзив грађана Будве и њихових гостију и туриста са свих страна. Општина Будва је једва дочекала први маскенбал у Будви на отвореном послије 50 и више година и све ће урадити да он успије и да прерасте у традицију коју ће сви вољети. Грађани Будве ће масовно учествовати на том маскенбалу сваког прљећа на отвореном простору и под отвореним небом, најгласији је градоначелник Будве Ђорђе Прибиловић, који ће те вечери, како је истакао, и сам носити маску и учествовати на маскенбалу. Први грађанин Будве је позвао спонзоре да се укључе и финансијски помогну одржавање ове нове популарне пучке туристичко-забавне и промотивне манифестације која пуно не кошта, а чији су пропагандни ефекти веома велики. Када се зна да се Медитеранска туристичка берза и сајам завршавају званично дај раније ово је прилика да гости продуže свој боравак у Будви за још један или два дана, а угостијети да раде непрекидно преко читаве ноћи, ријечи су градоначелника Будве. Позивамо све људе добре воље да нам се придруже у веселој ноћи забаве, хумора и смјеха на звјезданом балу: под маскама и под отвореним небом, истиче једна од оснивача туристичког друштва „Фештаџуни” и његов први предсједник др Срђан Злопашић, који је више пута до сада награђиван првим наградама на маскенбалима у Котору, Цавату и Дубровнику где је провео дjetinstvo и добар dio svoje mladosti. U односu na sve druge, po њegovim riječima maskenal u Budvi će se razlikovati још i po tome, što ћe сви konobari biti maskiрani, сви посетиоци, као i sam predsjednik Opštine Budva svih izuzev policaџija. U Stari grad ћe моћi te noћi da uđe samo onaj ko kupi ili ko ima na licu masku i ko je na bilo koji начин maskiран i preprušen da ga niko ne препозна pod maskom.

Д. ЦВИЈОВИЋ

сан је искључиво за цез музику и наступ „Пива цез бенда”, док ћe на главној сцени између цркава у Старом граду наступити, поред осталих, популарни хрватски музички трио „Гушти” из Шибеника, The books of knjige, Montenegrin singers и Игор Лазић, Владо Георгијев, Маријана Перазић и Маријана Злопашић, прошлогодишња победница Медитерanskog muzičkog fesitivala „Budva 2000”.

На пучки карактер манифестације инсистирали су и организатори и покровитељ, пријељкују само

Д. ЦВИЈОВИЋ

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА

МЈЕСЕЧНО - 45.000 ТОНА

Преко гатова луке у Бару за три прве мјесеца ове године претворено је 134.400 тона разних роба. Мјесечно је у просјеку претворено 45.000 тона или тона и по дневно.

У „Луци Бар“ истичу да је ово далеко испод резултата који су остваривани у бившој Југославији, али не скривају задовољство јер овакав посао у тешким условима, охрабрује.

Доста посла је било и током априла. Барски докери су највише радили на претварању опреме за Електропривреду Србије.

ПОЈЕФТИНИО ПЛИН

Од средине априла појефтинио је плин у Црној Гори. Ријеч је о стандарданој боци, коју на својим пумцама продаје каторска „Југопетрол“ и која сада умјесто 25, кошта 22 марке.

Огњен Драговић, директор предузећа „ИНА Црна Гора“, истиче да је циљ његове организације и „Југопетрола“ да плин буде што доступнији потрошачима. С друге стране цијена зависи и од стања на светском тржишту.

ИСТЕ ЦИЈЕНЕ

У објектима Б категорије Института „Др Симо Милошевић“ у Игалу, цијена полуපансиона стаје 45 марака. Гост ће, што је посебно занимљиво, и у главној туристичкој сезони плаћати као у предsezони. Циљ је да се што више гостију опредијели за ове објекте који могу да приме више од 1000 гостију.

Када су, пак, упитању објекти А категорије, који имају 840 кревета, цијене за двије сезоне су различите. Полупансион у предsezони (укључен и медицински третман) стаје 55, а у главној сезони ће коштати 67 марака.

ОТВОРЕН „ГРАНД“

Хотел „Гранд“ на Цетињу отворен је послије дуже паузе, која је искоришћена да се објекат „умије“. Директор „Цетиње туриста“ у чијем је саставу „Гранд“, Ђорђе Вушуровић, истиче да су припреме обављене квалитетно с обзиром на скромна средства.

Домаћини су у „Гранду“ снизили цијене и ноћење с доручком овде кошта 25 марака.

Припрема: С.Ш.Г.

КОМЕНТАР

КИДАЊЕ ГРАНЕ

На прату смо још једне неизвесне шумарске сезоне. Једној лејта које за овдашњи народ значи више него за друге јер, управо, ог њеја зависи сав каснији живот. До наредног. Оно што „појањемо“ шоком ћири, чејши мјесец сви заједно - и предузећа државна и приватна, мања и већа, средња и остале и сваки појединач - чини колач који се трицик ујесен, зими и на прљеће.

Колико је то укоријењено у нашу свијест? Ако би се судило по вербалним исказима оних који воде шумизам, који директно или индиректно page у овој, јединој пратији привредној, нашој, другим који индиректно учествују у том послу радију на осталим пословима који су рукавци једне шумарске ријеке, онда знамо од чеја живимо. Но пракса свакодневна, наша конкремтна однос према свему што нас окружује, говори, не ријетко, супротно.

Овоја пушта неће бити ријечи о објективним разлогима стапања нашеј сезонске шумизама. О што смо често, па и у овом броју, понешио реклами. Задржано ће јакију читалаца на неколико синимица уз найомену да управо СИТНИЦЕ чине шумизам.

• Мјесецима већ, исјочна плажа нашег најпознатијег лејтовашија је мештаја домаћих, али и сирских фоторепортера који ових дана обилазе наше подручје. Огромна дјеловија земље „склоњена“ овде је приликом радова на санацији клизаша у насељу Шумеј, које се налази пошире ове плаже, „украшава“ пратијор који је поодавно уписан у разне пратије и шумарске маче. И не само то: чесице прљећне кише и поглавици шаласи односе земљу у море које око Светог Симеона добијају бујију бујију. Дио иловаче је стапао на морско дно и спрочијаци кижу да ће шоком лејта, море често добијаји неприродну, земљану бују. Шта ће то значити за ћосе који ће одмарати шију и у околини, не шреба коменијарисати.

О „жујтој“ плажи свејоштеванској било је шоком пратијских мјесеци доспаја ријечи. Криптичким дакако, и од сирских организација који воде овашње шумарске објекте и од мјештана који у залеђу имају куће и огновинара и других. Упозорења су стапила и од спрочијака Институтија на биолојију мора, рекли бисмо на вријеме. Но, да иронија буде већа, сво ово вријеме никако да се утврди ко је за све то крив, ко је затпајо. Кривица се пребације, као шин-лонг лоптица са инвеститора на извођача радова, на надлежне инспекцијске и друге службе, на знане и чесице незнане који нису ништа учинили да се ово не дотоги. Односно да се поље изједише што прије и квалиитетно отклоне.

• Будвански комуналци, који су пољеог ћогодина међу најактивнијима на Приморју, и ових прљећних дана су се разматрали. На пратијор ог хошела „Мојрен“, Медијеранском улицом све до излаза на магистрални путь, стапле су повеће количине плодног хумуса, здрave mrke boje. Претходно су очишћени и ошкодани шумареци и вејћијаци између дјве шумарске улице, и између пратијара и саме улице. Земља је лијепо „ућакована“ у ше велике „жардињере“, израђено је и неколико широких бетонских прајелаза на том пратијору. На први поглед, посао за сваку пухвалу.

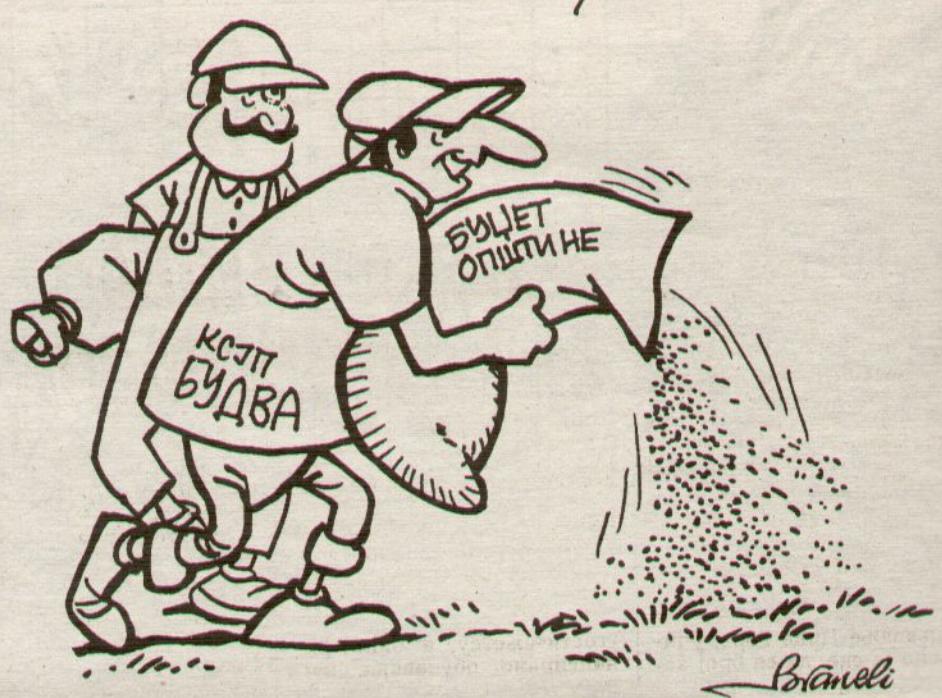
Поставља се, међуши, шта се како ће шији нови пратијор у које ће бити засађени штрава и цвијеће излегоши након сезона? Најјерованије, као и први неће што су ојлемењени. Разлог је поизаша одавно: скоро свуда таје је донијета квалитетна земља шоком сезоне паркирају се аутомобили. Наша и наших ћосијија које пуш ћог води ка стваром пратију. Једногашавно наша пратија нема ни изблизу доволно паркината за све мјештана паркирају који стапају на одмор. Поставља се (чине то праћани) логично шта се зар није било боље ућијеријиши штав (и још мало другог) новац да прати добије још неко паркиралиште. Подигли би на штав начин ниво услуга, прилично, јер смо већ ћогодина на мешти криптике управе због што се ће немамо пратијора за паркирање бројних аутомобила шоком лејта.

• Предизборна кампања, што се донекле и може разумјети, учинила је да наша пратија буде штолико штапан разним паркинским прајелазима, да је мало јавних пратијора на који нису уписану своје „печаће“ пратијанци различитих спољашњих агенција. И нису само у штаву паркишти али и сличне паркиштије слике. На зидовима тајево свих зграда, на врати и прозоре пословних пратијора, на саобраћајне знаке и на друге објекте уписане су у црним, црвеним, жутим, зеленим (зависно о паркијских боја) прајелазима. Које ће шоком сезоне „украшавати“ пратија. И које што ћамо заклањају оно што утврди штреба да се виши.

Изнијели смо само пар синица, ујерени да још увијек има времена да се ствари промијене на боље. Под условом да има волје да се ОДМАХ реагује. Јер ог што и мноштво других синица које нисмо поменили, а које праћани добро пратијају, зависише дјелом лејтовашија слика о нама коју ће појијеши шумарски слава коју дођу. А када је шта слика лоша, онда се шумарскијају како је наш, добро не шише.

Саво ГРЕГОВИЋ

НАЈЗАД ПРАВО СЕМЕ ЗА НОВЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ!

Актуелности

У СЕЛУ ПОДЛИЧАК ИЗНАД МИЛОЧЕРА

СРЕЋЕ ЈЕ БИЛО ДОСТА...

У стравичном обрушавању стијена са брда Личак, изнад Милочера, задњег дана прошлог мјесеца, страдао су само - куће. Среће је било подоста - у вријеме „канонаде“ са брда изнад села, све куће до којих су долетјеле огромне стијене, биле су празне.

- Био сам на тераси куће Ирине Ивановић, у којој већ пет година станујем са супругом, рекао нам је тог дана Срђан Чоловић, из Книна. Затресло је такојако, а онда су поред мене почеле да лете стијене. На метар, два од мене су „пролазиле“, а свака је имала више од тону.

Марија Митровић, мјештанска, каже да се затресло цијело село Подличак, иначе веома насељено викендашима, као да је земљотрес. Ма јаче, истиче

Марија, као да је смак свијета. Прво тутањ, па онда неколико страховитих удара од којих је посекавало село. Пет огромних стијена долетјеле су око куће доктора у пензији Бана Лопчића. Једна је, међутим, ударила право у јеверни зид куће и на њему отворила поголему рупу.

- Ето земљотрес је поштедио ово село, или ово ваљање са брда је било изгледа страшно. Срећом нико од мојих није био у кући. И друга срећа: једна бивша штала, одмах иза моје куће, зауставила је двије велике стијене да наставе котрљање. Она је била нека врста амортизера, јер да се стијене нису у њој зауставиле збрисале би потпуно моју кућу, каже др Бане Лопчић који је

дошао из Београда одмах пошто му је јављено за необични догађај у селу.

Село Подличак обишли су одмах након овог догађаја стручњаци за процјену стијете, али и они за геодезију. Речено је том приликом да опасност није пропшла и да су могућа нова „кретања“ на брду Личак, које се налази на око стотину метара изнад села (воздушна линија). Могуће је да су и веће кише изазвале одроне. Једно је сигурно: градња кућа под сјамим брдом Личак представљала је и извјестан ризик. Но, истина је да су на том мјесту градили раније, стари, а да су њих сlijedili и викендаци. А када је већ тако, онда је потребно обратити пажњу на брдо које „стражари“ изнад села.

С.Ш.Г.

ту, око нас

„ВРАНАЦ“ КРЕЋЕ У СВИЈЕТ

Чувено црничко вино ће ускоро из пјесме у - свијет. Познати „вранац“, којега за сада производи и на тржиште пласира само Агрокомбинат „13.јули“, добиће - „пратиоца“.

- Сорта „вранац“ најбоље успијева у Црници, која је иначе „богом дана“ за узгој винове лозе - каже Драгутин Лековић, један од организатора традиционалне манифестације „Дани Скадарског језера“, која се одржава у Вирпазару, центру Црнице. - Виногради у Годињу, Больевићима, Брчелима, Подгору, Буковику, Сотонићима, Глухом долу и другим селима питоме Црнице су последњих година па и деценија били запуштени, али им се власници све више враћају. Како они што живе још увијек у селима, тако и они који су се настанили у Бару, Подгорици, Петровцу и другим мјестима. У последње вријеме је прилично и нових засада, стари чокоти који

су сачувани његују се вјештим рукама виноградара.

Божидар Вујачић из села Подгор побједио је прошле године на фестивалу вина и укљење на Вирпазару са најбољим „вранцем“. Он се виноградарством бави већ пуне двије деценије, производи одлично вино, али га до сада није продао.

- Углавном пијемо ми укућани и бројни пријатељи. До сада сам мислио да је вино грехота продавати, али пошто прилично и остане размишљам да би вјало да овај мој главни производ мало и „путује“ - каже Вујачић.

Како смо сазнали на Вирпазару неколико производа вина са подручја Црнице организоваће пуну „лића за богове“ у Вирпазару, одакле ће пакети црног нектара путовати у свијет. Већ се почело радити на амбалажи јер је познато да флаши морају бити лијепе и квалитетне, прихватљиве за

пробирљиво свјетско тржиште. Такође и етикете које ће бити наслијеђене на њих.

- И паковање увекико продаје робу и то се одавно зна. Има код нас одличних дизајнера и мислим да ће - потрефити. А о квалитету вина које се прави од грожђа из црничких винограда судиће потрошачи. И убијећен сам да ће тражити - нове количине - објашњава Лековић.

О којим количинама ће се радити у Црници за сада не могу ништа прецизније рећи. Циљ је да се што више производа израђено од осиромашеног урана, на дијелу полуострва Луштица.

- Услов је да свако у свом домаћинству прави вино од домаћих сортса, без икаквих додатака. Без хемије. Онако како су чинили наши стари у дрвеним бадњевима и баћвама. Квалитет је заиста највиши и ту нећемо оманути - кажу наши саговорници. С.Ш.Г.

У СЛИЦИ И РИЈЕЧИ

УЉЕПШАВАЊЕ ГРАДА

Сигурно сте примијетили ових дана у најпрометнијем дијелу Будве, од семафора до центра града, нове реконструисане зелене површине и свежу хумусну земљу која ће се ускоро претворити у цвјетне просторе. Овакве промјене не дешавају се често због недостатка финансијских средстава или немарности Будвана који не посвећују довољно пажње уљепшавању града. Зграде непрестано „ничу“ на сваком кораку тако да се не можемо ни присјетити зелених површина које су некад биле на тим мјестима. Нови блокови града су неопходни, али нам се чини да у нашем граду ускоро неће бити мјesta ни за један нови парк којим можемо праштати и одморити се од напорног дана. Гуше нас једноличне бетонске површине. Да ли је Будва још увијек град у коме се осјећа мирис медитерија?

М. ДАЈИЧИЋ

ОСИРОМАШЕНИ УРАН, ИПАК, И НА НАШЕМ ПРИМОРJУ

АРЗА ЈЕ,
КОНТАМИНИРАНА

значи да је подручје Арзе опасно по здравље људи и животиња.

Подаци су достављени локалној власти у општини Херцег Нови, којој припада Луштица, надлежним републичким и савезним органима. Но, о томе се - ћутало. У мају прошле године Савезно министарство одбране доставило је детаљну информацију црногорском премијеру Филипу Вујановићу. Ипак тек када се подигла невиђена галама на Западу, послје учесалих оболења војника УН и НАТО који се налазе на подручју Босне и Косова, где су многи ци-

љеви бомбардовани осиромашеним ураном, и у Црној Гори је та тема постала веома актуелна.

Рт Арза и излетиште Миришта су један од туристичких бисера Црне Горе. Деконтаминација тог терена је нужна, она ће се и спровести. Но, поставља се питање зашто то није урађено знатно раније, односно одмах након престанка НАТО дејстава у нашој земљи. Прије свега због здравља људи који живе у близини контаминираног подручја на Луштици, али свакако и из туристичких разлога.

С.Ш.Г.

САЈАМ НАМЈЕШТАЈА

• На Јадранском сајму у Будви, од 10. до 14. априла, одржан јубиларни 25. Сајам намјештаја, ојпреме и упуштање декорације. • Окупило се више од 50 произвођача намјештаја из земље и иностраница међу којима и познате фирме из Црне Горе, Србије, БиХ, Словеније, Италије и Чешке.

Сајам намјештаја је отворио Владимир Вукмирковић, предсједник Привредне коморе Црне Горе. Он је истакао да су овакве сајамске манифестације, поред смотре најновијих производа, и прилика за проширење сарадње и успостављање нових пословних контак-

ата да се без много административних формалности омогући слободна трговина и проток роба и идеја.

На Јадранском сајму ову сајамску манифестацију, након њеног завршетка, оцјенили су веома успешном.

Р.П.

ПРЕКО ХИЉАДУ НЕЗАПОСЛЕНИХ

• На евиденцији Завода за запошљавање у Будви, почетком априла, било 1255 незапослених, од чега 780 жена.

Највише незапослених је са средњом стручном спремом: 539, неквалифицираних: 298, квалифицираних: 227, полукалифицираних: 78, са високом стручном спремом: 60 и вишом: 39 незапослених лица.

На евиденцији Завода за запошљавање, било је у овом периоду и 34 расељених лица.

Р.П.

НА ВРХУ ПЕРА

ОЂЕ МОБИЛНИ

Неки подаци говоре да у Црној Гори има више мобилних телефона него становника. Скорији проучавајући сајамски вијест да у неким планинским врлетима Црне Горе и чобанића ћаскају путем мобилног са брда на брдо док чувају овце. А цијела прича ушла је и у позориште у познатој монодрами „Ође мобилни“.

Мобилне телефоне готово носе сви, од дјеце у основним школама до пензионера који су били у прилици да ову чудну направу купе путем кредита у неколико рата. Власници мобилних телефона, свједоци смо, разговарају на најпрометнијим мјестима, на улицама, састанцима, у аутобусима, за управљачем аутомобила, на концертима, током позоришне представе, па чак и на сахранама. Управо је то феномен који говори о нама и мобилним телефонима, који открива наше цивилизацијско најављено.

Неопорно је да су мобилни телефони за један слој људи највећа потреба, корак са временом и статусни симбол. Али, као и свака друга новина, мобилни је у Црној Гори брзо постао тема дана, тј. случај за размишљање који најбољи начин одсликава средину у којој живимо. Јер, логично је питање,

зашто смо такви какви смо, распредају разне приче, па чак и виџеши. Скорији подаци говоре да у Црној Гори има више мобилних телефона него становника. Скорији проучавајући сајамски вијест да у неким планинским врлетима Црне Горе и чобанића ћаскају путем мобилног са брда на брдо док чувају овце. А цијела прича ушла је и у позориште у познатој монодрами „Ође мобилни“.

Скорији подаци говоре да у Црној Гори има више мобилних телефона него становника. Скорији проучавајући сајамски вијест да у неким планинским врлетима Црне Горе и чобанића ћаскају путем мобилног са брда на брдо док чувају овце. А цијела прича ушла је и у позориште у познатој монодрами „Ође мобилни“.

Друга прича говори да уздужење секретарица припрема демонстрације да би скренуле пажњу да ово занимање бива угрожено будући да мобилни телефони код директора и предузетници готово у свему замјењују секретарице.

Било како било, очито је да је мобилни телефон изазивао праву револуцију у нашем понашању, постајући огледало нашеј карактера и менталитета, симбол средине и садашњег времена.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

Актуелности

ПРИЈЕВРЕМЕНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ У ЦРНОЈ ГОРИ

НОВИ ПАРЛАМЕНТ БЕЗ АПСОЛУТНЕ ВЕЋИНЕ

У вријеме док је овај број „Приморских новина“ у штампи (26. априла) Републичка изборна комисија још није саопштила новије или коначне резултате парламентарних избора у Црној Гори одржаних 22. априла. Најављено је да ће то урадити 26. или 27. априла, а до тада „важе“ пода-

ци од 23. априла које и ми објављујемо на овој страни. Они су утврђени на основу 98,939% обрађеног бирачког тијела и 1082 од 1090 бирачких мјеста. Подаци о резултатима избора на бирачким мјестима у нашој општини дати су на основу резултата утврђених на бирачким мјестима.

NEZVANIČNI REZULTATI IZBORA ZA POSLANIKE U SKUPŠTINI REPUBLIKE CRNE GORE PO OPŠTINAMA

OPŠTINA	Upisano birača	Izašlo na izbore	Važećih listića	Redni broj izborne liste															
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ANDRIJEVICA	4368	3842	3806	9	51	1	0	0	1	4	2619	4	1	2	3	963	17	1	130
BAR	27689	21047	20856	2876	295	49	24	1056	76	11	6930	12	66	6	44	8775	65	50	521
BIJELO POLJE	38652	30906	30707	478	103	27	1	8	376	18	13278	21	3	16	63	15925	64	17	309
BERANE	26824	21327	21150	302	99	18	1	5	242	4	10994	21	7	12	45	9069	52	12	267
BUDVA	11002	9017	8934	866	36	10	0	0	3	8	4128	3	3	4	11	3531	28	22	281
DANILOVGRAD	11075	7770	7722	427	105	11	1	2	4	2	3215	3	0	10	17	3513	31	10	371
ZABLJAK	3453	2639	2614	23	34	3	0	2	1	4	1482	3	2	1	9	943	9	4	94
KOLAŠIN	7529	6811	6763	184	23	5	0	2	2	7	3462	9	1	4	16	2551	70	2	425
KOTOR	16652	12833	12702	2244	77	18	1	4	4	6	5165	12	4	7	27	4622	80	57	374
MOJKOVAC	7517	6782	6728	91	33	3	0	2	1	3	3517	7	2	1	11	2890	50	9	108
NIKŠIĆ	52671	44756	44388	3736	434	36	6	11	14	24	19902	43	7	14	77	19048	391	68	577
PLAV	11118	7371	7334	173	21	2	0	380	857	1	1743	0	395	3	8	3678	9	4	60
PLUŽINE	3375	2945	2921	42	27	2	3	1	0	1	1984	5	3	7	3	717	88	3	35
PLJEVLJA	27255	24070	23910	236	186	15	2	1	58	9	14491	30	4	13	37	8482	49	13	284
PODGORICA	114767	97137	96532	8510	2169	84	28	129	198	213	36739	49	1314	51	126	40943	383	160	5436
ROŽAJE	17810	12775	12718	259	6	9	1	147	2155	0	659	2	54	7	29	9234	6	2	148
TIVAT	10295	7311	7246	767	96	16	3	3	10	3	3001	7	2	2	17	3134	28	21	136
ULCINJ	15509	11405	11303	553	53	21	1497	1813	31	1	1245	12	2348	4	13	3475	21	6	210
HERCEG NOVI	23116	18482	18303	1291	373	9	1	6	10	21	10349	19	3	14	38	5495	104	56	514
CETINJE	14544	10214	10120	4583	25	11	3	1	1	1	1104	3	0	7	35	4075	61	12	198
ŠAVNIK	2452	2174	2156	18	10	0	0	0	0	0	1087	2	1	2	5	970	13	1	47
KPZ SPUŽ	0	264	263	20	0	0	0	0	1	1	92	0	0	0	1	141	1	3	3
KPZ BIJELO POLJE	0	7	7	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	5	0	0	0
UKUPNO:	447673	361885	359183	27688	4256	350	1572	3574	4045	342	147187	267	4220	187	635	152179	1620	533	10528

Бројеви изборних листа: Либерални савез Црне Горе-Либерали него што! 2. Српска радикална странка „Др Војислав Шешељ“ 3. ЈДП Глас за Црну Гору 4. Осман Реџа-партија демократског просперитета 5. Демократски савез у Црној Гори-Мехмед Бардхи 6. Боњачко-муслиманска демократска коалиција у Црној Гори 7. Странка заштите штедних улога и социјалне сигурности грађана Црне Горе 8. „Заједно за Југославију“ 9. Др Новак Килибарда Народна слога Црне Горе 10. Демократска унија Албанаца 11. Југословенска левица у Црној Гори 12. Странка девизних штедиша Црне Горе 13. „Побједа је Црне Горе-Демократска коалиција Мило Ђукановић“ 14. Комунистичке и радничке партије-За Југославију и власт радничке класе 15. Странка природног закона Црне Горе 16. Народна социјалистичка странка Црне Горе-Момир Булатовић

NEZVANIČNI REZULTATI IZBORA ZA POSLANIKE U SKUPŠTINI REPUBLIKE CRNE GORE U OPŠTINI BUDVA PO BIRAČKIM MJESTIMA

NAZIV LISTE	Biračko mjesto																	Ukupno	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			
LIBERALNI SAVEZ	16	14	41	39	3	63	86	76	73	82	13	31	75	60	62	64	38	866	9,60	
SRPSKA RADIKALNA STRANKA	2	1				2	2	3	2	2	1	3	4	4	2	6	2	36	0,39	
LIBERALNA DEMOKRAT.STRANKA						1	1	1				4	3					10	0,11	
OSMAN REDŽA – PDP																		0	0,00	
DSCG – MEHMED BARDHI																		0	0,00	
BOŠNJAČKO-MUSLIMANSKA KOA.											2		1					3	0,03	
STR.ZAŠTITE ŠTEDNIH ULOGA		1						1	1	1	1	1	1				1	8	0,09	
ZAJEDNO ZA JUGOSLAVIJU	100	246	302	236	45	228	214	314	360	368	193	233	284	265	313	221	206	4128	45,78	
NARODNA SLOGA			1		1				1									3	0,03	
DEMOKRATSKA UNIJA ALBANACA										1							2		3	0,03
JUGOSLOVENSKA LEVICA			1		1				1											

Актуелности

УРБАНИЗАМ КАО ОБЈЕКТИВНА СТАВНОСТ

ФОРМАЛНЕ ОСНОВЕ ЗА ПОЛИТИЧКИ МОНОПОЛ У ПРОСТОРУ

Урбанизација је несумњиво важан посредник између карактеристика глобалног друштва и начина живота. Стога је логично очекивати да са промјеном друштва у целини, његове структуре и функција, дође до промјена у простору и до односа у простору.

Ипак, узроци нестанка урбанизације тј. урбаног феномена као и опасност пропадања урбаног квалитета живота данас не леже толико у неизбежним друштвеним промјенама, колико у монополном остваривању нових модела развоја, у контроли јавног живота преко ограничене понуде.

У недостаку демократије, основно обилежје нове урбанизације у нашем граду и његовој непосредној околини све више бива дисперзија и монолитни простор са израженом присилом репродуковања постојећег уместо стварања новог.

Доминацијом политичке воље и интересног концепта у простору и у начину његовог коришћења, простор је у нашем граду престао да важи као ријетко добро у којем леже могућности за демократско и културно живљење.

Монополно одлучивање о употреби простра, а прије свега природних средина, аналитички је уочљиво у формалним темељима, који тако одлучивање омогућују, као и у коначним одлукама, него у самом процесу одлучивања.

Процес одлучивања о развоју и употреби простора све више постаје латентан, прикривен и одви-

ја се неформално посредством „политичког кадра“.

Недостатак концептуалне политike у формалним организацијама урбанизма

Готово да је немогуће прихватити став присталица оне теорије урбанизма за коју простор постоји као објективна стварност, неутралан, „чисто формалан“ тј. незаинтересован за садржај.

Простор постаје „политичка категорија“, управо зато што производња простора све више спада у надлежност одређених група (најчешће повлашћених организација) које простор присвајају да би њиме управљале и да би га искоришћавале. Таква ситуација је и у Будванском општини, у последњих неколико година, условила настајање архитектонски и урбанистички програмираног простора, који одговара друштвеној порудбини предузетника и власти.

Професионална неовинност рада и пословна етика архитеката и урбаниста је такође битно угрожена, с обзиром да су они постали ради овисни о наруџбама органа управе тј. власти.

Немогућност, професионално и кадровски селекционисаних организација и институција, да реализују простор, прихватајући и примјењујући нова достигнућа из области науке, технике, уметности негативно се одразила на начине израде и усвајања урбанистичких планова.

Право, подлоге и полазишица за израду проектних задатака често бивају де-

финисани само уском кругу чланова комисије, чиме се ограничава и остварење стручних алтернатива у решавању постављеног проблема.

Могућности алтернативног одлучивања, ако и постоје, оне се у већини односе само на обликовне или естетске стране у планирању, а мање на темељиту валоризацију затечених природних и наслеђених, и социјалних услова, и уважавање специфичних потреба, аспирација и могућности људи.

Сим потешкоћа у изради пројектних задатака, уочљиви су и бројни недостаци и негативности и код стручних анализа, најчешће предлога планова.

Оно што дате најпре и предлоге карактерише свакако су правило анонимности, недовољне и сасвим факултативне прелиминарне анализе - што све оне могућује јавност и пројељивост понуђених решења, аргумента и стручну контролу.

Флексибилнију стручну израду и усвајање планова ограничава осим све приступнијег етатистичког и технократског планирања у простору и чињеница да над „рационалношћу“ градње бдију и оскудна финансиска средства. О томе можда најбоље свједоче бројни планови до чије ће израде доћи тек пошто аутори стекну правну и реалну могућност контроле над њиховом израдом.

У рад локалних органа посљедњих година уведена је и институција Савјета, одбора како би се проширио круг одлучивања а тиме и омогућила стручнија планска решења. Међутим, правни статус тих Савјета и одбора је крајње нејасан, као и њихова стручност у одлучивању чиме се не успевају ријешити проблеми дугогодишње, лоше постављене концептуалне политике.

Неефикасност тј. недостатак концептуалне политike у формалним организацијама урбанизма може се тумачити, данас, као „одушевљавање главног субјекта“.

Сложићете се да је монопол политичког - уместо демократског, јавног и стручног одлучивања о простору можда најуочљиви у самом поступку израде и усвајања планова чији су нормативи и стандарди све више усмерени на грађење и уређење простора у већ постојећим дигитовима града, а не у мјеста ширења града.

Саша МАРИНОВИЋ

• У Гастро-клубу Вука Митровића у Пржном, иначе дуго и око ишњег шефа кухиње на Светом Стефану, отворена 2. априла прва приватна школа кулинарства, једини ове врсте у Црној Гори.

УСАВРШАЊЕ УГОСТИЉЕСКИХ КАДРОВА

ПРИВАТНА ШКОЛА КУЛИНАРСТВА

Први полазници прве приватне школе кулинарства

Први полазници ове школе која ради по принципу интернатског типа и располаже свом неопходном савременом опремом, су шесторо младих људи - кулинара са завршеним средњом стручном спремом угоститељског типа из Подгорице, Колашина, Бијелог Поља и Херцег Новог. За њих је завод за запошљавање у кућији и породичној гастрономији.

Док је смјештај и исхрану обезбиједила компанија „Митровић“.

По ријечима Вука Митровића, школа кулинарства је намењена школовању младих кадрова у кулинарству, хотелијерству и ресторатерству, као и љубитељима кулинарства који су заинтересовани за усавршавање у кућији и породичној гастрономији.

Занимљиво је да, поред

Митровића, на овом пројекту кулинарске школе ради и његове двије кћерке Анија и Миријана које се труде да школа буде на високом нивоу, да полазницима пренесу стручно знање домаћих и кулинара из иностранства.

Митровићи истичу да је интересовање за њихову приватну школу кулинарства у Црној Гори велико.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

СТРАНЦИ ПУНЕ ХОТЕЛЕ

• Капацитети хотела „Панорама“ у Бечејима и „Краљичина Јама“ у Милочеру већ ћошко у цјелости распјордани за период од јуна до краја септембра

Према ријечима Вељка Кнежевића, директора ХТП „Милочер“ до сада је на иностраном туристичком тржишту уговорено 90 одсто кревета. Туроператори из Русије, Чешке, Мађарске

и Словеније закључили су уговор о закупу капацитета за период од 105 до 120 дана, а већина је већ уплатила аванс на рачун овог предузећа, чиме се најбоље гарантује сигурност дого- вореног посла.

На основу закључених уговора очито је да ће у ХТП „Милочер“ овогодишња туристичка сезона бити сезона иностраних гостију.

Р.

IN MEMORIAM

ПАВЛЕ ЧУЧКА

Умро је Павле Чучка, Будванин.

Тек на осмртици право име - Павле.

Био је заогрнут свима блиским именом - Павле.

Он је то заслужио близавом ведрим духом и љубљају за свој град и су- грађане.

Породица Чучка је свом граду оставила траг за сјењање.

Отац Иво, молер и призната личност, по својој смрти оставио је жену Марију, сина Бора и Павла и ћији Борицу, на будванске улице, како се говори - због огромног симпатија града. Несаломива је била мајка Марија.

Сваког јутра, пред освите зоре, пјешачећи до села Пријевор да његује старицу Ковачевић, чија су дјеца била у печаћби, а вечером се враћала у изнајмљени дом, дјеци. Ноћу их припремала за живот, до новог јутра ка

Пријевору. За најбрзнији однос према старици, добила је невелику кућу у Будви, спас породице Чучка. Марија је наставила рад на крпељењу рибарских мрежа. Најбоље, уз много напора, много дана и сати.

У II свјетском рату погибнуо је Боро Чучка, храбар борац атлетског стаса и топле душе, бранећи отаџбину и част града. И његови друг, дивовског раста и снаге, Јоле Вукчевић. И други синови Будве су погинули или се борили у њеној имању.

Умрла му је и супруга. Остаса са два сина. Старијем је дао име Боро, да утиша бол сјењања. И Марија је дотрајала.

У пећали, синови су стизали да обиђу оца и доведу унучад, за још више ведрине и среће дједу Павлу.

Опака болест је била неумитна.

Остали су синови, унучад и друга жена - удовица.

Павле је примјер на традицији града.

Живјели, са мало задовољнијим и ширити осјећајем среће.

П. БАНОВИЋ

ЖЕНЕ И МЕДИЈИ

• У организацији невладине организације Женска акција из Подгорице, а под покровитељством Савјета Европе, 6. и 7. априла у хотелу „Аvala“ у Будви одржан међународни семинар на тему „Жене и медији“. Семинар је окупио тридесетак учесница које на-

мјеравају да се баве медијима и политиком. Како је нагласила Слађана Пејовић, предсједница Женске акције из Подгорице, ријеч је о једном унизу скупова који се организују у Црној Гори у циљу актуелизације и решавања такозваног „женског питања“.

Р.

Актуелности

У МЕЂУВРЕМЕНУ

ЖИВИ МРТВАЦИ

Поштовани уредниче,
Тако су се умни и при-
сторни преци обраћали чо-
вјеку који је требало да
објави њихово писано
слову.

Приступни предак не би
испустио ни да означи ци-
јењени лист.

Смисао је био у међусоб-
ној одговорности за ква-
литет јавне ријечи.

Услов: међусобно по-
штовање.

У овом времену нестало
је тог међусобног осјећања
и уважавања.

У овом тренутку то је са-
жето на најформалније
односе.

На основу чл. тог и тог,
закона тог и тог, изволите
објавити мој одговор на
напис објављен у Вашем
листу бр. тај, од тада
и тада.

Оно што претходи је не-
пријатно и уреднику и за-
четнику слова, које се на-
пада или хвали. Обоје -
ризик.

Ризик је да се уредник
не огријеши о уређивачке
критеријуме и друге усло-
ве - да их прескочимо.

Писац текста - да му ква-
литет има очекивани ниво
и услове.

Оба ризикују и од јавног
мињења, а не подилазе му
збор тиража.

Јавно мињење је све мање
утицајно у смислу личног
учешћа. То раде професи-
оналци и лист је сведен на
информације о збивањима
између два броја.

"Приморске новине" су
изнимно задовољство.

Грађанине, пиши, ако
знаши и имаш о чему!

Ја имам једну поруку,

слово - текст.

Буни ме несклад између
људи старе и лијепе етике
и људи крајње практич-
них, од интереса до задње
уређење.

Неки су рођени још у
Држави СХС, а неки на-

кон II свј. рата и револу-
ције, која им је пружила
прилику да нешто значе у
времену прије интернета.

Интернет нема душу и
не може се укинути ди-
рективом. Бездрушност ин-
тернета не мучи нову ге-
нерацију. Она га још ви-
ше упрошћава. Најсavr-
шеније компјутерске си-
стеме растроју хакери.

Не иде се више, са дебе-
лим наочарима по библи-
отекама за податке.
Укључите се у интернет.
Комуницирајте са свије-
том.

Ето за ову почетну згоду,
прича домаћа и животна.

Стigli људи генерације,
предходеће интернету и
неће да схвate ред ствари.
А вријеме им истиче. Сам
крај.

Чекање на пензију, па
Дом пензионера, ћир по
Пизани.

Ту је и сезонски прасак
туризма, море кола и пуно
шеталиште, улице, врева.
Убрзање је све веће. Је-
пота младости. Немој и
изгубљеност. Све то нема
смисла за костобољу,
штап, скупе љекове, бол-
нице...

Тешко се човјек одваја
од овог живота!

Неки вјерију да је ово
живот прије правог живо-
та, а неки (већина) да је у
питању сам коначан крај.
Крај свему.

У жељи да остане сјећа-
ње на њих, покренули су
идеју. Службено, званич-
но - захтјев за капелу у
старом будванском гро-
бљу. Гробнице ту, па за-
што не и капела. Живјели
ту, гробови ту, зашто не и
испраћај. Заhtјev још по-
четком 1997. године - од-
бачен.

У међувремену људи још
дотрајали, а неки су и
престали да постоје. Неки
који су били противу, сада
старији и ближи крају,

промијенили и мишљење.
Њима близу.

Они којима је далеко,

далеко им и идеја.

Званичан управни орган
домно мишљење и одбио
захтјев.

У прилогу, као наставак

овог дијела, објавити.

Вјерију људи да су старе
моћи још значајне и да
интернет генерација - ка-
сни.

У питању је Војничко

гробље.

Питање је и зашто је
скоро сво опустошено.

Набацана земља. Покра-
дени мермерни спомени-

ци. Младости, жртве бројних
ратова, због неких њима
знаних идеала или у име
тих идеала, пали су на ра-
тиштима. Јешинари им

затију траг. Нападају на-
ше достојанство и култу-
ру.

Зашто би они почива-
ли на видно за сјећање,
као фараони, а погинула

младост да се избрише.

Избрише историја. Дио

историје и части града.

Стручни дио су рекли

стручњаци.

И генерацији интернета
смета што нема капеле.

Грађани Будве су изدوا-
ли допринос и изграђена

је капела на црквеном зе-
мљишту.

И Црква тражи живе.

Мртви јој не требају

у капели. У капели нема

обрeda. Нема интереса.

Тражи рушење капела

плаћених средствима гра-
ђана Будве.

Зар је то слу-
жење народу и Богу.

Сви смо љути на несклад
државно-општинске и цр-
квене власти. Знамо да се

гробља и капеле подижу

ван насеља. Какав је то

туризам у љетњем дану уз

лелек нарикача и дефиле

смрти.

Све може, јер Будва је

јесте урбано гробље.

Петар БАНОВИЋ

Јужном страном
дана

шт: САВО ТРЕТОВИЋ

Записи

ПИСЦИ И ПИСАРИ

до сада, стиже "Титаник"
из Министра с невербал-
ном причом о чуvenој
брдској трагедији. Видје-
ћемо како се "Титаник"
гради, његово поринуће у
море, поптапање...

И за оне који га обожава-
ју: на Трг пјесника ће, вео-
ма вјероватно, лјетос Га-
бријел Гарсија Маркес. Он
болест не признаје, па ће
прво у Стругу, а онда у Бу-
дву.

7.

Плашио сам се помало
овог Вајкса. Ем је петна-
ести април, ем опет у исти
дан за православце и ка-
толике. Срећом, седамде-
сет девета се није понови-
ла, тресла су се само јаја у
чинијама мањим и већим
(како је ко имао) и пуне ча-
ше на, столовима. Било је,
дакле, весело и уз море и
на континент, упркос то-
му, што, како рече Љубо-
мир Симовић, празник нај-
веће хришћанске радости
дочекасмо опуштени и за-
пуштени, у бићу, у души, у
срцу. На новинарско пита-
ње како да дођемо до ра-
дости живљења, Симовић
каже да прије тога морамо
да ријешимо један много
тежи проблем: муку пре-
живљавања.

За Вајкса смо се ипак ве-
селили (највише штете ми
ипак имамо од изгубљеног
осјећаја за реалност), мо-
ждја и зато што је осванију
необичан - под снijегом.
Бијелило се до саме оба-
ле, дувала је снажна бура
и одувала дио далековода
код Буљарице, громило је,
кишило... Море се братими
са поданицима олуја.

8.

Када је Иво Андрић путо-
вао у Цариград да види ка-
ко у стварности изгледају
мјеста која је он замишљао
и описивао - сретао се та-
мо с потомцима босанских
и херцеговачких мухаира
преbjеглих послије 1878.
године. У њиховим породи-
цима још се говори српско-
хрватским језиком из оног
времена. Питали су Андри-
ћа шта му је занат, од чега
живи у Југославији. Када
им је рекао да је писац,
они су га поправили: не ка-
же се писац, него писар.
Ти си писар: плаћа ти се
да пишеш што ти се рече".

Интересантно је да и на
овој страни овамо има љу-
ди, чак и утицајних, који су
у неким областима рада и
живота моћни, а за писце
мисле да су писари, и то
некако њихови писари. По
њиховом требало би да прво
њих питају шта да пишу
и на који начин - послије
тога не би било ни пробле-
ма, ни љевица, ни десница,
ни чурауња међу њима.
(Михаило Лалић у свом
дневнику, датум нечитак).

На знање и равнање Ан-
дрићу и Лалићу на ономе
свијету: данас је писара
више него онда јер се на-
множио и број оних што
треба прво да њих питају
шта и како да пишу.

настости на Универзитету
Црне Горе.

О низу других тема као
што су: Мушкирци и муш-
кост, род и насиље, род и
сиromаштво, род и обра-
зовање, једнакост
родова, род и моћ, гово-
рили су: Биљана Зековић,
Беатрис Хил, Јелена Ра-
дуловић, Соња Бјелетић,
Теа Скокић и други.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

Ова инвестиција кошта
270.000 марака, а ове ак-
тивности каже Радоњић,
омогућиће да Будва до по-
четка туристичке сезоне у
цјелosti буде покрivena
телефонском мрежом.

У "Телекому" истичу, да
су у току и активности на
пјешчанују проблема ру-
ралне телефоније у мјесним
заједницама Побори и Са-
вина, а након туристичке
сезоне, биће ријешен и про-
blem телефоније у насељима
Јаз и Ластва.

Р.П.

- Криви смо, богами, и ми,
бесни смо били, све је што
ми је Саво рекао те ноћи.
Пред одлазак на своју клу-
пу.

3.

Слободан Милошевић у -
затору. Да и то се догоди-
ло. Полиција је прије хап-
шења, које је поприлично

тутње у предизборној кам-
пањи, док једни и други,
трети и четврти, нарочито
пети и шести обећавају
мед уз домаће, али и стра-
но млијеко, Микан Трнови-
ти ми пише: Сизифе - изгу-
рај до првог!

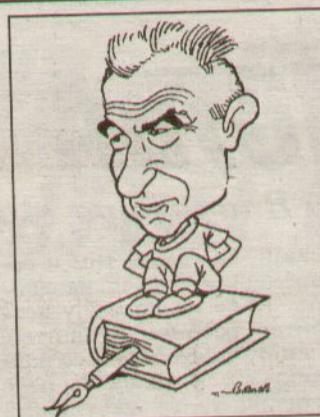
6.

Брана Лијешевић ми по-
тврђује да ће Будва и лје-
тос бити град театар, да
ће петнаести фестивал
имати много тога новог и
занимљивог. Разумије се -
јубиларни је. Слиједи чак
пет премијера, ретроспек-
тива најбољих представа

РЕКОНСТРУКЦИЈА
ТЕЛЕФОНСКЕ МРЕЖЕ

● Радници „Телекома“ у Будви, завршили средином априла радове на реконструкцији и изградњи шефлонских мрежа у насељу Розино у Будви, чиме су створени услови за увођење директних шефлонских

Култура и цијетност

ДОКУМЕНТИ

Ерих Кош
**ИЗМЕЂУ
РЕДОВА (15)**

Ками сматра да појам интелектуалаца потиче из осамнаестог вијека. Можда. Што би значило у предвечерје велике француске револуције, коју су они интелектуално замесили, па отуда својим интелектуалним моћима додали и друштвене одговорности. Срећом по њих, или по народ и свет, крајем двадесетог века, кад се умножио број школованих људи и оних који од тих својих специјалних знања професионално живе, појам интелектуалаца као интелектуалних предводника и првосвештеника друштва као да се угасио. Последњи, донкихотски вitezovi овог посвећеног реда као да су били на европској сцени лорд Расел и Ј.П.. Стартер. После њих није се чуло више ни једно име.

„Што је белац мање паметан, црнац му изгледа све глупљи“. Андре Жид

Какве су то књиге које у вами не буде никакву идеју, не на воде вас да забележите ни један ред и не остављају вам у сећању ниједну реченицу.

„Жалимо Немачку што је била народ, а што је сад само царство „Reich“ казао је у Француској скупштини Виктор Иго.

Данас они, Немци, жале што су само народ, а нису више царство.

„Узети не значи и поседовати!“ Виктор Иго

„Неправичан мир није више рат, али он је мржња!“ Виктор Иго

„Волтер је раскрчио сва поља, али се не би могло рећи да је обрадио иједно“. Виктор Иго

„Позориште потпуно измиче правцу који му даје власт. Молијер проповеда од почетка

до краја свог дела борбу слуге против гospодара, сина против оца, жене против мужа, младића против старца, слободе против религије“.

Виктор Иго

Толико је поцрнео, споља и изнутра, да се више није видео ни у огледалу.

„Многи људи на двору проводе свој век грлећи оне који успевају, стежући им руку и честитајући им, све док не умру не добишиши ништа.“

Ла Бријер

„О моћнима треба ћутати: говорити о њима добро то је скоро увек ласкање; говорити о њима зло, опасно је док су живи, а подлост кад су мртви.“

Ла Бријер

„Желим да не живим у забораву, а тражим заборав!“ Ежен Јонеско

„О, нека нестанем у апсолутном уништењу!“ тако Е.

Опасно је почињати од наслова што често чине неискусни писци. Кад напишете наслов исказали сте основну идеју текста, написали његову срж, па вам се најчешће учини сувишним непотребним све оно што би затим, после наслова, требало да уследи. Уредничко искуство ми је показало да су они који су ми, долазећи одушевљени у редакцији часописа да ми саопште наслов текста који намјеравају да напишу, обично омањивали и остављали ме без прилога који су ми најављивали.

Зато: много је боље наслов оставити за крај.

Кад год у нашим књижевно-критичарским расправама нађем на све чешће кориштену реч „архетип“ (умјесто пример или узор) неодо-

љиво ми се као асоцијација јавља помицашо на - архилопове или архимангупе.

Писцима често постављају питање: да ли њихове књиге мењају људе и имају утицаја на дogađaje. Иво Андрић је, како то показују његове забелешке из „Знакова поред пута“ и „Свезака“, био и скроман и скептичан, сумњајући у дејство и ефикасност књижевних дела и порука. Можда је био у праву кад се има у виду колико су књиге мало утицале на понашање људи, на ратове и зверства која се чине. Али, ако књиге мало или споро делују на људе, показује се да дogađaji имају дејства књиге и на њихове писце. Па ткао, према оном Теренџијевом: *Habent sua fata libeli* (И књиге имају своју судбину) и Андрићeve књиге доживљавају нову актуелност, а он сам бива изложен репресији, у садашњим нацијама неприликама принуђен да дели судбину земље и народа у коме је поникао. О прослави стогодишњице његовог рођења његове бисте бивају разбијане, његова слика набијана на колац, а у такозваном културном Западу, академије и симпозији о њему забрањивани.

Има једна изванредна Андрићева изрека коју није унео међу своје забелешке, па би је вредело записати како не би била заборављена. У толико пре што у знатној мери показује његов сточички став према животним невољама.

Кад су му лекари забранили да пуши он се пожалио пријатељима: „Није у питању дуван, ни уживање у пушењу; тога бих се лако одрекао. Реч је о томе како је пушење изванредна прилика да се уздахне тихо и непријетно“.

Да је нешто жив не би само јавно уздахнуо већ можда и гласно јаукнуо и закукао над нашим садашњим јадом и непријаткама.

ПРОБОЈ КИНОКЛУБАША

Пише: Вук КРЊЕВИЋ

Дневници Живојина Павловића враћају ме у педесете године. Упознао сам га у редакцији „Видика“. Требало је да за генерацијски број најрата портрете нас неколицине пјесника као студента сликарства, али му то никако није полазило за руком у мјери којом би он био задовољан, па је то за два сата у редакцији „Политике“ обавио брзометно и ваљано Зуко Цумхур. Били смо, наравно, пресрећни када се број појавио. Жика је већ тада све своје другове одвлачио у Кинотеку да нам покажу Вигову Аталанту. И литература и филм били су његова пасија и животна судбина. И у једном и другом се остварио уз велике напоре и незгоде. Сјећам се наше штетње пред краја живота кад је причао како све те невоље успијева да превазиђе, те опаке Сциле и Харибде које је Одисеј прошао зачепљених ушију, а Павловић отворених очију. Говорио је о мукама које је имао са завршним рукописима и филмовима, да је то, у том часу, за њега била прошlost, а садашњост је већ била у ономе што је тада стварао. Прошлошћу су се бавили други, а он само садашњић. Ништа га није могло одвојити од рада у садашњости.

Неколико година касније, послије апсолваторе, запослио сам се у Сарајеву на Радничком универзитету као уредник Јавне трибине „Понедељјком у 7“. Ту сам спроје Данка Самоковлију, предузимљивог и вјештог човјека који је вољио умјетност и све што је ново, па смо, на примјер, организовали прво гостовање Атељеа 212 у Сарајеву. Он је имао неко чудно повјерење у мене па је, када је прешао у новоформирano филмско предузеће „Сутјеска филм“, које су основали филмски радници незадовољни пословима државног предузећа „Босна филм“ које је тих година снимило Воркапићеву *Ханку* и почело да ради *Козару* с Булајићем, ускоро појавио и мени у предузеће јер је Вефик Хаџисмајловић, који је у почетку обављао ту дужност, почео режију првог анимираног филма у Сарајеву. Вашаја сада сам почео да радим у „Сутјеска филму“ био је завршен анонимни конкурс за идеје и сценарија за краткометражне филмове. Када смо отворили шифре видио сам међу награђеним и кино-

клубаше из Београда. Отишао сам у Београд и Загреб и разговарао са награђенима и онима чије су идеје биле откупљене. Ту сам, у марта 1962. погледао и радни материјал, заједно са Самоковлијом, омнибусом Капи, воде, ратници. Лако смо се договорили, без устезања са киноклубашима, да „Сутјеска“ плати тонску обраду и завршне послове, а да омнибус буде приказан као копродукција. Поред Жике Павловића, Кокана Ракоњца и Марка Бабца нарочито је активан био и сниматељ филма Александар Петровић, тадашњи директор биоскопа „Унион“.

„Сутјеска“ је тада већ била дошла до имена у филмском свијету, не само филмовима босанско-херцеговачких аутора Жике Ристића, Хајрудина Крвавца, Бате Чентића, Слободана Јовићића, Гојка Шиповца, Мидхата Мутапчића, већ и филмовима Душана Макавејева и Бранка Ранитовића. Маков Осмех био је овјенчен славом.

Ово је био „Сутјескин“ искорак у играни филм.

Међутим, босанска цензура је, погледавши тонску копију филма Капи воде, ратници, доњијела одлуку да се филм не прихвати за приказивање већ да се избаце читаве секвенце, па је одмах нађено рješenje, пошто је филм копродукција, да се прикаже српској цензури у Београду и тако је прошао цензуру. Стигавши на Пулски фестивал филм је био фаворизован од Александра Петровића и још неких чланова жирија, па је лако прошао селекцију, а добио је и специјално признање жирија које је било у одлукама одмах послије арене за филмове. Пулска публика је, међутим, вољела хероје херојских епопеја или филмове лирског карактера са савременом темом, па је скоро све вријеме трајања дугих кадрова и успореног ритма „негативних“ јунака омнибуса звијеждање пратило приказивање филма. А одлука жирија о награђивању омнибуса пропраћена је урнебесним негодовањем које је још више појачано када су се аутори филма појавили на позорници, а Живојин Павловић се ухвatio међу ноге и напустио позорницу. А већ сама појава младих редитеља у фармеркама разјарила је публику.

Већ следеће сезоне покушали смо исти поступак и са омнибусом Град. Направљен је сличан аранжман а „Сутјеска“ је уложила новац већ у фази снимања. Али крај је био другачији. Наиме, босанска цензура је филм забранила за приказивање, али га је узаптила и судски забранила. У тој хајди су учествовали и филмски радници. Док је суђење било у току био сам већ на одслужењу војног рока, али сам, мимо законских прописа, био избачен са посла одлуком радничког савјета који је потписао Жика Ристић. И Самоковлија је морао напустити предузеће и отишао је у спољну трговину, а завршио је као трговац у Трсту.

Док су Капи, воде ратници у социјалном погледу били посве безазлени и изазивали негативне реакције новим сензибилитетом и другачијом визуелном иконографијом, дотле је Град имао изузетно друштено-критичке инвективе и тиме се оштро супротстављао важећој и уобичајеној слици друштва на филму код нас.

Могло би се с правом рећи да је почетак првог таласа заправо у омнибусу Град. При томе су тројица аутора већ имала уобичајен рукопис, Бабац тананошћу и наглашеним разфинаменом, Ракоњац урбаном неуротичношћу, натуралистичког усмјерења, а Павловић робусном усредсређеношћу на трагичне слике живота и доминације несрће, па је поготово у оним околностима, њихово сликање живота било скрнављење јавног мњења.

Фilm је био судски одстрањен из јавности. Не сјећам се да је икад послије био одобрен за приказивање, али је ванредни полемички есеј Дејана Ђурковића, објављен у часопису „Дело“ остао као свједочанство о апсурданости судског процеса једног филму младих даровитих људи.

Ипак жудња за критичном истинотубивошћу постала је константом у нашем филму и кулминираја је такозваним црним таласом или црним филмом. Живојин Павловић је Заседом и тада означен као црна овца.

Али врата су била отворена. Кроз њих су први прошли у велики свијет Душан Макавејев и Живојин Павловић, добијајући награде и на страним фестивалима.

Култура и цијетност

ПРЕД ЧИТАОЦЕМ

УПОРИШТЕ НЕСТАЈУЋЕГ СВИЈЕТА

Саво Грејовић: „Бисери винског тајнописа”; Сарс, Подгорица, 2001. године

комична. Хумор се овде појављује као нека врста „вентила”, одушке. Сем тога, управо онда када своје личности уводи у комичне ситуације писчева имагинација се више ослобађа, па и карактерне и друге особине његових јунака долазе јаче до изражаваја, постају, за право, више људи „од крви и меса”, од духа.

Мијушковић личности својих приповиједака, њихов лик, нарав и карактер најчешће слика скршто, али уједно је кратким, језгровитим исказом који као да је преузет из богате ризнице народних паметара или неочекиваним, али уједначеним, мотивисаним, поступком. Тако ће, примјера ради, стари ратник из приповиједке „Бедова парница”, кога сви знају само по имениу „Ђедо” и који се никада у животу није ни насијао ни заплакао, насијати само једном - када му умре једногодишњи син кога је у поодмаклим годинама добио, послије погибије сва три одрасла сина! Његов горки смјех поруга је худој судбини и животу у коме је, како каже, све парнице изгубио; он је надомјестао плачу коме пркоси и који презире, израз његове дубоке рензигације.

У неким другим причама из истог или сличног мотивског круга, главни јунаци причају нашироко, заводе противника на свој терен, алутирају, служе се доскочицама како би лукавог надмудрили, а охолог морално поразили.

Приповиједке Владимира Мијушковића обично имају занимљиву фабулу (неријетко са анегдотом у средишту око које се развија прича). Нижесу, наравно, све на истом уједничком нивоу - зависило је то, чини се, и од тога колико је одабрана тема „лежала” писцу. Но, најбоље његове приче, од којих сам само неке поменуо, спадају у највиши Мијушковићеве прозни дomet и стоје уз „Залогу” или одмах послије ње.

Претежним дијелом свог стваралаштва Мијушковић је био везан за традицију - и инспирацијом коју је у њој налазио и поступком којим је свога дјела о њој обликовао.

Мило КРАЉ

оне су срећан спој најбољег од оба свијета.

Пишући о другима, о људима и судбинама које је упознао током својега бављења новинарским по-звивом, аутор испишује и сопствени „тајнопис”, али то чини дискретно, са мјером, увијек водећи рачуна да када о себи проговори то буде ирониски обожено и са дистанцом, што проши коју ствара даје укус лепршавости и шарма.

Приче сабране у књизи представљају нам приповиједача истанчаног рукописа, који посједује дар пажљивог посматрача, али и вјештину да оно што уочи истакне и освијетли у неколико реченица, елегантно и без остатка износећи пред читаоца управо најзначајније моменте теме о којој приповиједа. Личности које опишује су стварне, без ичега фiktivnog чиме би се додатно прилагодиле потребама текста, али вјештом употребом неког карактеристичног детаља, уз његово ваљање уградњивање у ткиво приче, аутор постиже ефекат којим те постојеће личности преводи у свијет упечатљивих књижевних ликова. И управо то је она основна тачка пружимања новинарства и литература у причама Сава Греговића:

детаљ, који у блеску, тренутно, освијетли нечију егзистенцију, недвомислено указујући на оно богоћество по којему је то људско постојање непоновљиво и издвојено из свијета језивих копија. У причи „Француски шарм Адријатика“ постоји један пасус који сасвим прецизно може илустровати употребу одабраног детаља у прози о којој говоримо: „Готово увек с нама је био будвански сликар Радован Ријечки. Сјајан пратач, каквог само може да изњедри нахија поред Скадарског језера, сабрат по духу и чаши, али и наш вечити опонент. Ми у

клину, он у плочу, било о чему да се зачне. Пошто смо Никола и ја били добро грлати, он је тачку на расправу стављао тако што би засукао увис своје далијевске бровке, отпљувну устрани и пренео чашу за други сто“. У ових неколико реченица, у ових неколико посљедњих ријечи прегнантно написаних, аутор ненаметљivo указује на онај изворни, и болни - свакако, неспоразум са свијетом који је скоро неизбежна одлика сваке аутентичне егзистенције, била она уједничка или не, свеједно је.

„Бисери винског тајнописа“ је књига која може бити читана и као збирка коју сачињава низ искрених фасцинација животом, оним односима које међу људе поставља „слушај комедијант“, а који често ремете уобичајени ред ствари, окрећу свијет наопачке и човјека проморавају да још једном, али овога пута из другог угла, испита темеље властитог постојања.

Уколико поставимо питање: шта је то што ових тридесет и шест прича повезује у складну цјелину? вјерујемо да је један од могућих одговора сљедећи: ауторово поштовање (чак, љубав.) према личностима које опишује, његова искрена задивљеност пред чињеницом аутентичне и непоновљиве човјекове егзистенције, и став (истина, никаде експлицитно исказан, али присутан и читљив у тексту) да је сваки човјек прича коју вриједи испричати и тајна око чијег се одгонетања ваља помучити. Због те равнopravnosti људских судбина, због човјековог права да исприча своју причу, аутор је управо кафану одредио за место људске слободе и дијалога, а литература није ништа друго до посљедње упориште тог свијета у нестајању.

Драган РАДУЛОВИЋ

Позна несаница би себе да успава, али сан бјежи од прича предсаница

ПРЕДСАНИЦЕ ХАРМОНИЈА

Као да сам на обали мора, мореној несаници. Ноћно пољорје блијешти ми ој јутарње звоњаве свјетлости, сливене с мјесечином. Неће у дну свеја куња дубока шама.

И простшире се брујање са звоника. (Да ли вјештар пољорја звона или се она радо одзивају - за пољоребе стишљева затиса?).

Одзива се и плакоса Хармонија. Ево је - звоњавом овјена, босноја ступа по мору, по засијору распољена златна.

Да ли се то оглашава Хармонија или одјеци њена прајезика у мени или се ријеч смјетено пражи између ње и мојег болуса?

Можда то звони из Пучинске дубине, из ведрине наднебесја, из његара Јаданских - и све као здружена, мјона и дубоко стишана ријеч исконска.

Можда то у њој трми и сијева, а нешто се у коријену урушава. И звоне сва звона са звонаре и сударају се ратни бјесови - здухачи Ђорски и морски. И грана сајена вршиши да је никла из јаворова коријена. И закашашила мјуна цијена дућине боје. И крешу се скаменена копија свајтовских коња. И крв пламши од страсти и лийши из рана. И јајерски режи тијесни свјетски рај у дводесетом вијеку - рати ријечима, рати ријечи. И судари са сударима крвнички војују.

И све то, као Хармонија тјесма под јесмама, засипа ми слух и претавише.

И можда она, што праријеч, из ћија Хармонијина ноћајује:

- Стисатиљу, у ријечи је све твоје - она је свечин и све

- Глас свеа... а ти си тек њена школјка!

Не мириш се с тиме. Отијен брујањем са звоника пољно - јутарње, усуђујем се да пропијам - према Хармонији и њеном ћасу:

- Ријеч ти звони, Хармонијо, као да је у њој све самотвorno - ријеч је бронза и звоноливац и звонолив и звон и звоник и звонар и звоњење и позив за молитву и молитва сама, а у звоноливици, у храму свјетлости...

Ај, Хармонијо, рекох ли ноћашића?

Тело Вуковић

ДЕСЕТ НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА БУДВАНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У АПРИЛУ

- Горан Петровић: „Ситничарница код срећне руке“, Народна књија а, Алфа, Београд, 2000.
- Арундати Рој: „Бог малих ствари“, Плави јахач, Београд, 2000.
- Јунг Чанг: „Дивљи лабудови“, Народна књија а, Алфа, Београд, 2000.
- Мирољуб Лазански: „Увек постоји сутра“, Књија акмери, Београд, 2000.
- Исаак Башевис Сингер: „Круна од перја“ Раг, Београд, 2000.
- Зоран Белаћевић: „Где је крај труге“, Светови, Нови Сад, 2000.
- Sidney Sheldon: „Небо пада“, Народна књија а, Алфа, Београд, 2000.
- Марк Шагал: „Мој живот“, No limit books, Београд, 2000.
- Михаил Љубимов: „Шпијуни које волим и мрзим“, Народна књија а, Алфа, Београд, 2000.

И УЧИТЕЉ

шћу”, а када утоне у блато свакодневља, тражи се спас у близи са формом. Тако је као реакција на естетизам постала доминантна једно вријеме „проза новог стила“ (Љ. Јеремић), а међу њеним најистакнутијим писцима био је и Милисав Савић.

Радослав Братић је често истицаша како су га стари мајстори - Пекић и Киш - припуштали у своје друштво, па и у своју радионицу. С друге стране, и он се сврстava међу писце „прозе новог стила“.

Братићев дочарани свијет, а нарочито језик, сасвим је дружији од Кишовог. То је свијет камене Херцеговине најсупрот Кишовој Панонији. Киш се жалио како му је свијет Црне Горе и Цетиња неподесан за књижевно моделовање; као што је то окамењен и недовољно пластиčан свијет, за разлику од Паноније, где је све у знаку Потопа, нестајања, распадања, декаденције, пјешчаног праха и пјешчаних дина; у знаку археолошких ископина и могућих „реконструкција“ једног прототипског свијета. Братић је, међутим, камени херцеговачки свијет пластичним.

Заједничко им је осјећање и виђење сирочета из чије перспективе је добар дио њихове прве написан; осјећање сумње као нешто што је у природи саме књижевности; осјећање страха, појачано наглашеним одсуством оца. Не зове се случајно прва Братићева књига приповједака „Слика без оца“. Заједничко им је и осјећање дјечје угрожености, односно разарање представе о дјетињству као златном добу човјековог живота. Дјетињство у Братићевој литератури је доба па-

кла и свијет пакла; вријеме „раних јада“, како би рекао Киш. То болно, преосјетљиво виђење и доживљавање свијета из угla сирочета дало је драгоцене књижевне резултате и лијеп лирски учинак. Братић је, као и Киш, пригушио могућу сентименталност иронијом и прекрасним хумором, који овом приповједању даје нароочиту вриједност. Без хумора се не би могла поднijeti сировост свијета и сопственог дјетињства.

Горан Петровић је освојио њихове приповједачке моделе, дајући им наглашени лични печат, а тему читања и читаоца учинио је основном темом романа „Ситничарница код срећне руке“. Тако је овај роман постао роман о читању и читаоцу. Читање се показује као фантастично чудо о којем се ројеви слова преобразују у пејзаже, ликове и њихове драме. Читање је уживљавање у свијет књига и оживљавање тог свијета, при чему сам читалац постаје удвојено и полуфiktivno биће, једном ногом увијек на неком fiktivnom путовању, јер читање неминовно јесте духовна авантура у паралелном свијету литературе. Нема читаоца који није по мало занесен Дон Кихот.

Маштовити и даровити читаоци исте књиге, истог писма, поготово лјубавног, срећу се у истој књизи, и у истом писму, као у врту или дворцу, поготово ако је та књига и прављена као идилично место за састанање, као врт или дворац, у знаку васељенског дрвета, које се лајтмотивски понавља кроз Петровићев роман, добијајући на симболичкој сугестивности. Уосталом, у овој књизи библиотека и јесте својеврсна

застакљена башта, чаробни врт који никада до краја неће нити може бити откривен. Миг Борхесу, дакако.

Роман без фабуле и ликове насељава његови читаоци, накнадно градећи фабулу својим међусобним односима и судбинама. Тако „Ситничарница“ постаје роман о роману, што искусије читаоце на Стерију, а преко Стерије и на Киша и његову „Мансарду“. Горан Петровић заузима истовремено ироничан однос и према романима који су грађени искључиво на занимљивости интрги као и према онима који по сваку цијену истискују фабулу и ликове, остајући при поетичном ујеренju да књижевни ликови и догађаји нису све што се нуди једном првом читаоцу, да заправо нису оно најзанимљивије“, иако су у Петровићевим романима и догађаји и ликови од велиоког значаја. Тако ова књига постаје занимљива и важна и са своје митско-епске функције. Управо на том плану она је у дијалогу са Данијлом Киши.

Намеће се нједвосмислен закључак да је Данило Киш изузетна књижевна фигура која је обиљежила три генерације у развоју савремене српске прозе: сопствену, па генерацију која му је сlijedila (Савић и Братић) и генерацију писаца који себе сматрају постмодернистима. Ријетки су писци који су тако снажно дјеловали и дјелују, на развој српске књижевности, пос

Култура и цијетност

ИКОНОГРАФИЈА

СТРАДАЊЕ И ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО
У ХРИШЋАНСКОЈ ИКОНОГРАФИЈИ

У хришћанској иконографији се још од каснијег старохришћанског раздобља (V-VI вијек) почињу да појављују и развијају иконографски циклуси који обухватају призоре из Христовог дјетињства, његовог јавног дјеловања и страдања. Своје ликовно утемељење они проналазе у текстовима канонизованих Јеванђеља, али прве одређене мотиве и из апокрифа. Ликовне представе Христовог страдања заузимају једно од најзначајнијих мјеста у цјелокупном систему хришћанске иконографије. Тематски разложене од Цвијети па до Вакрсења, уз јасан наративни акцент, ове сцене представљају и одражавају суштинску бит хришћанства кроз идеју Христовог страдања за спас рода људског све до Вакрсења. Не зализећи дубље у комплексан проблем односа иконе (Исток) и слике (Запад), и западна и источна иконографија често се у свом сличном репертоару тематски задржавају на сценама као што су „Цвијети“ или „Христов улазак у Јерусалим“ и „Тајна вечера“ на којима се могу сагледати извјесне иконографске сличности. Међутим, када је ријеч о сценама које се ређају од симболичног Пилатовог прања руку, преко Ругања Христу, његовог Крунисања и Ношења креста на путу за Голготу, па до Распећа, Скидања са крста, Оплакивања и Полагања у гроб, у иконографији Запада примјетије, нарочито од раноготичког раздобља, све већа тежња ка што драматичнијем, вјеродостојнијем и упечатљивијем представљају ових сцена што ће постати једна од битнијих карактеристика сликарства западно-католичке провенијенције. Насупрот овом источно-православна иконографија константно тежи да инсистирајем на узвишену духовној снази превазиђе

управо оне моменте где се срећемо са болом и патњом кроз које пролази Христос. Зато представе

у том смислу најчешће ослањају на приказ сцене „Христов силазак у Ад“, а, сагласно овом, и велики

у сликарству цијelog хришћанског Истока иконографска сцена „Силаска у Ад“ („Anastasis“ - устајање) најчешће замјењује приказ „Васкрса“, док су у иконографији западној религиозног сликарства то два сасвим одвојена и различита иконографска мотива.

Осим византијске и западне се иконографија у раним временима служила другим мотивом који је показивао да се Вакрсење већ догодило. Таква је сцена „Свете жене на празном Христовом гробу“ или „Мироносице на гробу Христовом“. Занимљиво је да у нашем средњевјековном сликарству постоје примјери где се заједно појављују и иконографска представа „Мироносице на гробу Христовом“ и представа „Христов силазак у Ад“ (Манастир Милешева, XIII в.). У раним иконографским представама сцена „Свете жене на празном Христовом гробу“ (Visitatio sepulchri), Христов гроб, се приказивао као грађевина отворених врата у којој се види прапан саркофаг и одложени повоји у које је мртви Христ био умотан. У зависности од представе Христовог гроба, код ове сцене разликујемо два типа иконографских приказа: хеленистички и сиријски. У хеленистичком типу грађевина је приказана као ротонда на стубовима, саграђена изнад четвртасте базе. Испред ње сједи анђeo, приказан као младић без крила у бијелој хаљини, док се на грађевину наслажају стражари. Њима прилазе двије или три жене носећи у рукама посуде са драгоценним мирисимима. Анђeo им руком показује празан гроб. У сиријском типу Христов је гроб представљен као циборијум из цркве са крilih, док рукој, такођe, показује да је гроб празан.

У XII вијеку западна иконографија напушта мо-

Старо Најорично, Скидање с крстом, 1315-1317.

Страдања Христовог источно-православне провенијенције по правилу, зависно од даровитости мајстора-сликара, одишу духовним миром као наслућујим предзнаком резултата побједе духовног над тјелесним.

Резултат ове побједе је управо „Вакрсење Христово“ које представља и у докматском и у литургијском смислу једну од најважнијих тема хришћанске иконографије. У почетку није ни византијска, ни западна иконографија приказивала конкретан тренутак Христовог устајања из гроба и одвајања од мртвих, већ су само идеју вакрсења предочавале на друге начине. Византијска иконографија се

број средњевјековних теолога је у Христовом силијаску у Ад управо подразумијевао Вакрсење, као чин који се већ био догодио. „Христов силазак у Ад“ је мотив који нема ослонца у канонским текстовима Јеванђеља, већ се налази у апокрифном Никодемовом јеванђељу. Ваксрли Христос разбија врата пакла, ногама гази ђавола, и пружа Адаму и Еви да би их избавио и повео у рај заједно са свим старозавјетним патријарсима и праведницима који су у Аду чекали час Христовог доласка. У византијској иконографији они су одјевени и индивидуализовани, док су у западној потпуно наги. У Византијском сликарству, као и

у XII вијеку западна иконографија напушта мо-

ЦЕТИЊСКИ
МАНАСТИР

Ту, росом рога орошен, Владика Page, гариван са деведесет девет џарова, земаљских са шеснаест сјера на свећи, небеских џига прозирном капом коју улива у своје јужно словенско срце, претпuno медом џунах џољана, кутака и завијутака, дневом поје: „и ниње и присно и вјеки векова. Амин“ за часни крст. Прву молитву у слух неба казује за Владику Данила, прајдеља, на коси хриг, ослоњеног манастира, другу за Светој Петру, трећу за живоји оца и мајке, Тома и Иване, и редом причешћује да духовно узнесе и ужиже свеће да свеже претпке и џољомке. И кад пушту свећом рачишићава дела са језика на ум, владичанска соба џуна му је свеће и државне мисли.

Ту, росом рога орошен, владика Page, ноћима прислушкује и проријује у Небо да рог дарује сликом оноштраног и заумој, да увери џољомке да велико му је духовно џемство. Самерева висине и даљине иза Месеца, Сунца и звезда и никад му довољно слика и простира сељенске дворане.

Ту, росом рога орошен, владика Page, присно појма Дивошево и Пивско јеванђеље, Требник и Цејетини џриод, ине сјисе прегаџке, и сваку заји као душино блаће пригодато уму међу орловим и снажним џашца џинзами у ретком жбуњу, међу сјенама, и оштром морским џаласима капка склоних бурама, капка намирених вала свећлошћу, оданих џиховању.

Драњица УРОШЕВИЋ

тив ротонде и циборија у представи гроба и уводи умјесто њих саркофаг на коме сједи анђeo. Тек ће се у XII вијеку у континенталној Европи, а од XIV вијеку и у Италији почети на Западу остављати иконографски мотив Христовог устајања из гроба. Гроб се сада приказује као саркофаг у коме Христ стоји. У другим представама Христ ставља ногу на руб саркофага, или пак стоји испред, иза, или на њему. Од почетка XIV вијека у Италији, а од почетка XVI вијека у сјеверно-западној Европи, Христ се приказује како лебди над гробом, док у руци држи штап са заставицом на којој је приказан крст. У склону ове сцене представљају се и стражари, заспали пред саркофагом. Од краја XIV вијека овај

се призор обогаћује и другим ликовима (анђeo, свете жене, а у италијанској иконографији XVI вијека појављују се и светитељи), покрети престрашених стражара се драматизију и карикирају, док се сцена, све чешће, смјешта у пејзаж. Од многих старазвјетних призора у којима се учава префигурација иконографије Вакрсења Христовог, нарочито ваља изврбити дјеље: „Јона у утроби рибе“ и „Самсон односи градска врата из Газе“. Из средњевјековних басијарија преузети су као симболи вакрсења сљедећи мотиви: лавица која рађа мртве младе па они оживљавају тек трећи дан на лављу рику, и феникс - птица, која изгара и поново из свог пепела вакрсава.

Луција ЂУРАШКОВИЋ

ДАН ШКОЛЕ „ДАНИЛО КИШ“

У ЗНАКУ ВЕЛИКОГ ПИСЦА

Средњошколски центар „Данило Киш“ 20. априла обиљежио дан школе. Будванска школа још је 23. године, а ова се манифестија одржава осми џуш

Излажују податке о школи, успјесима ученика и професора, као и сарадњама, директор центра Срећа Поповић је најавио и скоро проширење школе за 680 метара квадратних у који ће састав уки 3 нове учионице, 2 професорска кабинета, библиотека, стоматолошка ординација, објекти за угоститељски кадар и компјутерска учионица.

О реформи школства говорила је Данка Латковић - секретар у Министарству просвете и науке. - Да би знање код младих људи у Црној Гори подигли на виши ниво, ми смо кренули у реформу која се темељи на начелима: образовање за суживот, за знање и обраzovanje за рад, што почива на принципима демократије, принципима поштовања људских и грађанских

права и принципима обезбеђивања једнаких

права за све. Реформа подразумијева интегрирање страних стандарда али и очување традиције и

културно-историјског бића Црне Горе - истакла је Данка Латковић.

Такођe, манифестију је поздравио и предсједник општине Ђођије Прибилић, истичући да у нашем граду постоји квалиитетан млади потенцијал међу којима се крију вјероватно будући великанци - књижевници, сликари...

Бесједу о Данилу Кишу под називом „Данило Киш и савремена српска проза“ припремио је професор београдског факултета Јован Делић. Говорећи како је Киш постао култ данашње српске књижевности, Делић тврди да је његов рад обиљежио 3. генерације Кишову, Савићеву и Братићеву, као и генерацију постмодерниста. - Величина писаца, каже Делић - види се и у томе колико је трага оставио на своје

сљедбенике.

Директор „Града театра“ Бранислава Лијешевић представила је шести Зборник радова „Омаж Данилу Кишу“, којега је припремила мр. Божена Јелушић, а издала средња школа „Данило Киш“.

За крај, чланови литературне секције извели су рецитал „Четири љубавна круга“ са десетак најљепших љубавних цјесама. Проглашени су и најбољи литературни радови. Услиједила је промоција броја школског листа „Пешчаник“ и отварање изложбе цртежа новог ученика које је на својим часовима сакупила професорица историје умјетности Ранка Перуновић. Ради се о 100 радова инспирисаних музиком познатих композитора.

Ана КОСТОВИЋ

УКРАТКО

ИЗЛОЖБА СРЕДЊЕВЈЕКОВНЕ КЕРАМИКЕ

У Стјомен дому „Стефан Мишров Љубиша“ у Старом прајду, отворена је 5. априла изложба средњевјековне керамике Старој Бару која се чува у барском завичајном музеју.

Изложено је 50 од укупно 150 керамичких предмета и посуда које су настале у 14 и 15-том вијеку, а ријеч је о експонатима који су пронађени приликом археолошких истраживања Старог Бара 1994. године. П.

ПРОМОЦИЈА ЖАРКА КОМАНИНА

У Будви је 9. априла промовисано ново издање Жарка Команина „Господ над војском - петокњије о пораженима“. На добро посјећенју промоцији у сали Скупштине општине о књизи су говорили књижевни критичар Јелидраг Ницкевич и аутор Р.

СТАРЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ

Поводом јубиларне 25. годишњице од оснивања Архива Будве, данашњег Архивског одјељења Државног архива Републике Црне Горе, Архивско одјељење у Будви организовало је у Модерној галерији занимљиву изложбу, под називом „Разгледнице Будве и прногорског приморја од 1898. до 1918. године“ аутора Срђана Пејовића садашњег начелника Архивског одјељења у Будви. Јубилеј је био организован од стране Архивског одјељења у први честитао директор Државног архива Републике Црне Горе Рајко Калезић, који је отворио поменуту изложбу, нагласивши да је уз цетињски Државни архив будвански Архивско одјељење најбогатије архивском грађом која потиче из старијег периода. (Д. Ц.)

2уховно наслеђе

УЗ СТОГОДИШЊИЦУ СМРТИ МАРКА МИЉАНОВА

Није непознато да је сукоб Марка Миљанова са књазом Николом пресудно утицао на Марково списателско опредељење. Ми бисмо рекли да је он утицао и на цјеловито заокружјење његовог људског ствара. Била је то у овом смислу срећна околност, као што је срећна околност узроковала и настајање Марковог посљедњег писма књазу - Господару. А без овог писма личност Марка Миљанова не би била тако јединствена и гранитно употпуњена. По овоме он нема премца на цијелом јужнословенском простору. Признали су му то многи, а најдаље је отишao Милован Ђилас, добар познавалац Марковог живота и дјела: „Марко Миљанов је најпотпунији лик у историји Јужних Словена“. Писмо, о коме је ријеч, јасно освјетљава позадину сукоба између војводе Марка и књаза - краља Николе, из прве рuke. Оптужницу, дакле, имамо, али на жалост, немамо и одбрану оптуженог. Али ми скоро да немамо ниједног утемељеног разлога да не вјерујемо тужиоцу. Иако адресирано на Књаза, а намјењено читаоцу, она највише говори о самом Марку, његовом људском чињењу и резоновању у нужној одбрани људског и моралног интегритета.

Појава ратних успомена војводе Илије Пламенца, црногорског министра војног, у мостарској „Зори“ од 1. маја 1900. године, прелила је чашу жучи коју је књаз Никола више од двије десеције смисиљен и систематски пунио и дoliјevoao како би окрњио углед Марка Миљанова, свога „непoслушнog“ главара и политичког ривала. Министар Пламенец се потрудио да у својим ратним успоменама умањи удељу војводе Марка Миљанова у познатој бици на Фундини, а онда: „Sad, Господару, доста сам ти казао за ратне успомене попа Илије Пламенца, за које сва војска зна, наша и турска, да је ово овако било. А sad neću više tebe pričat, no ūću se čitaocu okrenut da mu pričam kako si postupio sa mnom... pa neka se i ti natchitaš nečovječanskog djeđa...“

А узор том Књажевом „nečovječanskom“ дјелу“ Марко види у чињеници што се он, Књаз, није могао помирити с тим да се у самом султановом двору говори више о Марку него о Карлу XII, а о Марковим кћерима више пише него о Књажевим министрима. Књаз стога није презао ни од чега само да Марка уништи, физички или морално. Вребао је погодан момент да га рашчини и развласти, али је Марко то учинио сам. Сам је себе и рашчини и развласти. Атентат који је у Даниловграду 1877. извршио на

сет шлајфни на адресу Књажеву, а читатељству на увид. Неки су, стога, посумњавали у аутентичност писма, по оној: како може човјек таквог здравственог стања... Ми, међутим, у аутентичност писма не сумњамо. Било је то 26. јануара 1901. године. Писмо је било доступно јавности послије три године. Објавио га је београдски „Дневни лист“, незванични орган Самосталне радикалне странке, октобра 1904. у наставима.

Посљедње писмо књазу

Марка поп Илија Спахов, Марков племеник, наводно да би одбранио част своје сестре, по Марку, изашао је из Књажеве кухиње. „Што ми уби, Господару, харам ти било?!“ упитао је Марко

хватио Књажеве оптужбе и лажи на рачун Маркова, што је Књаза посебно иритирало. Марков људски коријен у народу био је толикоjak да је лако могао одолjeti свим ударима, па

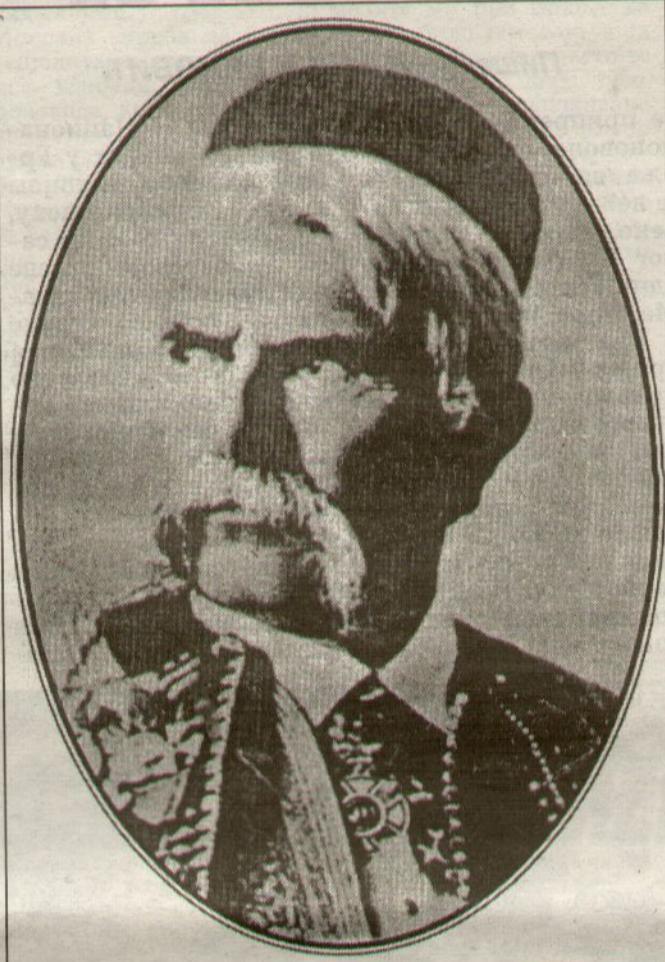
ка што си писа за Пека Павловића црну историју коју си послала у Далмацију да ти се штампа, па ти ју није ниједна штампа примила. Послије ти је отишао у Биоград, па у Влашку, нитко ти је не прими, но ти ју ето и сад код Јакшића у рукопису“.

И прије овог писма знао се Марко покјалити на неке чудне поступке Књажеве према њему, као у писму Пеку Павловићу. Било је, додуше, и лијепог пријатељства и срдчасти у њиховим односима, особито до 1877, тачније до атентата у Даниловграду. Тако, на пример, крајем фебруара 1877. Марко пише Књазу с Медуна да му пошаље папа, и то што више јер је обеспарио, а треба држати двије куће, на Дуги и на Медуну. Куће празне, а гостију много, па уз то, моли Књаза да му пошаље и двије тваре сланине, обратијући му се на једном мјесту са „мили, Господару“.

Било је и касније лијепих тренутака између њих кад је Књаз отварао душу пред Марком и нудио му и оно што му није искао али је то све било с ћајвом. Књаз је био непостојан и превртлив, а то Марко није могао да поднесе. Но, Марко се с Књазом варкао како је знао и умio и колико је, год могао настојао да не да себи на другога. У једном писму Марку што га је послала Томо Ораоца из Ниша, Ораоца каже да је рекао Књазу у брк да је дошао код њега да му да пасош: „Kao Књаза и Господара Црне Горе љубим те и вјерan ћu ti biti, a kao човјек mrzim te.“ Нама се чини да се и Марко, углавном, тако опходио према Књазу. Интересантно је, с тим у вези, и Марково писмо Јефту Гојковићу упућено из Херцег Новог само шест дана прије поменутог писма Књазу, односно десет дана прије смрти. Марко у писму моли Гојковића да му поврати штампани табак од „Историје“ / Марко овдје мисли на штампани табак „Примјера чојства и јунаштва“ који му је Ј. Ковачевић послao из Београда на прочитање. (Примједба наша). Мада је Гојковић био обавјестио Марка да му га не може повратити јер га је дао у читаоницу, Марко је знао да је табак код Књаза и да ће и ово писмо доći у Књажеве руке, па је стога дosta обаврзivo спомену неспоразум између њега и Књаза. Марко тврди да је намјеравао да и сам пошаље све табаке Књазу на прочитање и мишљење „јер ја нијесам никада могао да се mrzim с њим ко друге погани“. А од свих увреда само једну не може да му оправи, а то је што га је псовao пред Петром Вукотићем и Сокол Бајом, али да никада о Књазу није говорио претјерано ружно, него је бранио његове добре особине. На крају писма Марко је додао и неколико редака адресованих на Књаза. Припис доносимо у целини: „Господару! Ево што пишем Јефту Гојковићу за овај мој штамpani табак: а ја мисlim da mu se je trefiro kod Vas, pa mi ga stoga vratiti ne moze: pa Be molim, ako je kod Vas, pošaljite mi ga radi прочitaњa onijeh sastava; pa ako imadim ja spreću da doživim - sve su ja moje tabake s naјvišijem zadovoljstvom slat da mi Bi прочitatete. Љubi Bi Vaš Marko Vašu ruku. Vaš vojvoda Marko“. Као што се види, Марко људску мржњу ставља изнад поганске. И није му стран став Тома Ораовца којега смо цитирали.

Досљедан себи и свом изграђеном поимању људске дужности, Марко је учинио оно што је могао и морао: објелоданио је истину о себи, али и о другима, вјеријући да, кад је у питању истину, редосљед није важан. Књаз је остао "potlašnji", али му то није било довoljno за победу. За разлику од њега, Марко је сјајном стратегијом успио да побиједи себе и тиме своје људске мане, које су неизbjежни пратилац сваког човјека, сведе на најмању мјеру, а то је најveću до-прinosa људsкosti. Отуда је Марко Миљанов наша најизразитија парадигма чојства и јунаштва, с тенденцијом да то буде и у будућnosti.

Комијен БУЛАТОВИЋ

У обрану исхине:

Марко Миљанов

Књаза кад је дошао да га посjeti рањеног. Књаз је, наравно, то одбацио као неистину. Дуг је списак клевета, подметања, оматавања и лажи, које је Књаз бескруполозно предузимао да би постигао свој циљ: кад већ није могао физички, хтио је морално да га деградира. „Што је радио и што је говорио тајно и јавно, ево нешто да упишем, а све не би описао за тридесет година“, категоричан је војвода Марко. Народ, међутим, није при-

макар они долазили и са врховнога мјеста, а са њега су једино и долазили.

„Ево, Господару“, завршава Марко, „твоја немирна душа на шта ме је наћерала да пишем, и то не да пишем као човјек живи, но као више но полумртви. Ове диктирам из постелье, а очи риједко могу отворити, не знам ни хоћу ли осванут сјутра ујутро жив. А да бих оста жив и да бих оздравио, ка што нећu, онадар би видио шта би ти описа. Но пиши ти за мене пошто остаде потлаšnji,

имају могућности.

Кроз вјеронауку откривамо да је сваки човјек икона Бога живога као и ону вјечну истину: „Бог изнад свега и човјек прије свега“. Мислим да смо на себи већ осетили пророчке ријечи Достојевског: „Ако Бога нема, онда је све дозвољено“. Враћање основа вјерског образовања би нас у будућности сачувало од различних полуправославаца који своју вјеру темеље на свemu, осим на Христу и Цркви. Само познајем своје вјере могуће је и поштовање других вјер, нација и раса.

Кроз вјеронауку враћамо се пркvenosловенском језику и његовом богатству, језику на коме смо примили хришћанство и на коме је базирано своје културно наслеђе. Вјерска настава може само да обогати и оплемени младе људе, да им помогне да се формирају у здраве личности које ће позитивно утицати на своје породице и друштво имајући пред собом увијек

О НЕОПХОДНОСТИ УВОЂЕЊА ВЈЕРОНАУКЕ У ШКОЛЕ

У посљедње вријеме све више се поставља питање враћања вјеронауке у основне и средње школе (или вјерског-религијског образовања, како овај предмет неки називају). Ово питање заслужује велику пажњу и изискује озбиљније бављење програмом овакве наставе која би се примјенила у школама. Али, без сумње, јесте питање које се више не би требало игнорисати и које заслужује одређено рјешење.

Вјеронаука у школама требала би да обухвати и друге вјерске конфесије, а не само православну. Не треба, takođe, заборавити ни ријечи Његове Светости Патријарха Павла да оне који не желе да похађају вјеронауку треба ослободити ове обавезе, јер је и сам Господ Исус Христос оставил људском роду слободу избора који или нећe заједнику са Богом.

Вјеронаука на нашим просторима се у школама не одржава више од пола

секте, али и разни окултисти и врачаре, лако су сервирали своја лажна учења. Не треба заборавити да су томе дosta до-принијели и масмедији, дајући простора различним „видовњацима“, „исцелијелима“ и астролозима. Наравно, тамо где нема праве вјере почиње пракс. Томе иде у прилог и честа склоност људи данашњице да у вјери траже само психичку утјеху, површан психолошко-емоцијски доживљај, и што врло често пријељују, вјеру која ћe их „чешати по ушима“.

Младе данас, поред родитеља и школе, васпитавају и медији, улица, итд. Колико штетном утицају је млад човјек изложен на улици или кроз телевизију и филmove, (било кроз насиље, перверзију или шунд у умјетности, нпр. „турбо фолк“, огромна експанзија неписмености и неукуса који се пласирају кроз „културне емиције“).

Пораст наркоманије ме-

ђу младима је аларман-тан. Како се данас изборавати са свим овим појавама у друштву које се још није опоравило од економских, политичких, културних и моралних криза. Враћање вјеронауке у школе имало би више струк значај. Њен циљ није само да упозна са основним истинама вјере (катихизисом), већ и да у сваком младом човјеку подстакне жељу за духовним узрастањем. Образоване младе у вјери значи просветити душе ријечју Божијом, истином Јеванђеља, образовати и развијати лик Божији у сваком човјеку. Вјеронаука треба да помогне младим људима да развију дар различитога добра и зла, способност да стечено знање никад не злоупотребе, да их подстакне на чињење добра, развијање Богом данних талената и да њихов циљ буде истинा. Кроз ову врсту образовања млади људи би се пријемили за живот много темељније него што данас

узор Богочовјека (као што су то имали свети Сава Немањић, Његош, деспот Стефан Лазаревић, Мокрањац, Тесла, Пупин и многи други који су задужили наш род).

Када се млади људи у школама буду поново учили да благо овога свијета лежи на доброти и чистоти људског срца, а не у материјалном богатству, тек тада се можемо надати истинском препороду друштва, не страхујући више од порока модерног свијета. Истински препород долази из самог човјека и само се уз помоћ њега могу срушити све лажне овога свијета. Без елементарног познавања своје вјере ниједан човјек не може назвати комплетном личношћу. Мислим да нас знаци времена упозоравају да вјријеме за повратак овог дивног предмета, који је некад био основа писмености и образовања, у школе.

Миља РАДОВИЋ
дипл. теол.

Фејтон

ГРБАЉ У ОСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ 1941-1945 (14)

ПРВИ ОРУЖАНИ СУКОБ ЧЕТНИКА И ПАРТИЗАНА

Пише: Јован ВУЈАДИНОВИЋ

Послије одласка прве групе бораца у састав Четврте пролетерске бригаде, у Грбљу је остала већина припадника Грбаљског батаљона спремна да одмах иде у састав оперативних јединица, али, због наглог одласка групе са Трешњице 17. септембра, није стигла да се њој прикључи. Међутим, било је међу борцима и неразумијевања за разлоге одласка са „свог терена“. Јављала су се гледишта да је потребно остати у близини својих села, ради заштите села, ради заштите породица које могу бити угрожене. Очигледно радило се о нереалној процјени наступајућих дogađaja који су показали да се и мале групе позадинаца тешко одржавају на терену. Али, код извесног броја који тада није био спреман да прихвати све ризике одласка, ти разлози су служили као изговор за оставање код куће. Истина, већи дио њих је и даље остао привржен НОП-у и касније се одлучивао за добровољно ступање у партизанске јединице.

У таквој ситуацији тежиште политичког рада је било усмјерено да се што више бораца одржи на окупу. У ту сврху се поново реактивира формација Грбаљског батаљона. Ђуро Тчић и даље обавља дужност команданта, а послиje повратка на терен, Стево Јовановић је поново на функцији комесара Батаљона. Све до средине новембра, борци у већини бораве у близини својих села или чак у својим кућама, учествујући са осталим припадницима НОП-а на разним сеоским или ширим састанцима и конференцијама.

Тек поновним успостављањем квислиншке националистичке организације у Грбљу, чија је основна сврха била борба против партизана, битно се сужава могућност крећања партизана у више села. Треба подсјетити да је почетком новембра 1943. године, по налогу њемачке окупационе власти за Црну Гору, којој је припало и подручје

Боке, формирана Народна управа, квислиншка влада, чије су оружане формације имале за првенствени задатак „борбу против комуниста и свих субверзивних елемената“ и „завођење реда и мира у земљи“.

У таквим околностима језгро Батаљона и већина теренских радника се од првих новембарских дана налази у Братешићима. Ту су се и десили оружани сукоби који су убрзали повлачење партизана из Грбља и прелазак позадинских радника у потпуну илегалност. Наиме 20. новембра кренули су из Братешића за Поборе Видо Ђуричковић, члан Окружног комитета СКОЈ-а за Боку и партизан Коста Кустудија. На излазу из села пресрела их је група националиста - четника, који су ишли у Сутвару на неки свој скup. Пошто су издаље примијетили двојицу партизана, заузели су заклон и отворили ватру од које је Кустудија на мјесту погинуо. Ђуричковић је одговорио рафalom из машинке и неповријеђен се пробио. Овај мучки напад је био и први случај оружаног сукоба националиста и партизана на Грбљу. До тада је било срећања и мимоилажења, понедад уз вербалне „чарке“, али оружје није употребљавано, чак ни у виду пријетње. Овим сукобом је наступио период непомирљивог конфронтирања који је трајао све до ослођења.

Приликом овог подмуклог убиства у Братешићима се нашао командант Ловћенског партизанског одреда Никола Поповић. Ту је била на окупу и већина руководећег политичког актива из Грбља. На хитно одржаној консултацији одлучено је да се прикупи више бораца и крене према Ловћену. Било је очигледно да

се припрема акција за поново чишћење Грбља од партизана. То је већ сјутрадан потврђено. Када је погинулог Кустудију требало однијети у његово село Мајсторе, на партизане у Братешићима је извршен напад из више правца, у којему је учествовало око 250 националиста. У том моменту се у Братешићима било прикупило нешто мање од 80 бораца. Они су се под борбом повукли према доминантним котама изнад села. У овом су-

партизана. Националистички покрет у Грбљу је овом акцијом коначно скинуо маску, изражену у тези да само бране своје домове од „комунистичке напасти“ која са стране долази у Грбље. У овој прилици се очигледно нијесу бранили већ организовано нападали и то не неке „уљезе“ већ своје сусједе и мештane, партизане из Грбља.

Приликом повлачења, грбаљским партизанима на Јараштима изнад Побора, при-

це. Тог дјечака су свим случајно ухватили агенти квислиншке власти и кад су открили да се на Бјелошима налазе партизани, покренут је цетињски жандармеријски батаљон којег је предводио командант Бошко Петричевић. У току ноћи, између 2. и 3. децембра опколили су село Бјелоши. Главнина батаљона успјела је да се без борбе повуче према Ловћену, али је у опкољеном дијелу села, због лоше организованог обезбеђења на

спавању затечена група од 23 бораца, од којих је 18 било из Грбља. Дошло је до преговора у којима је Петричевић, бивши официр Југословенске војске, који је лично познавао неке од опкољених партизана, дао часну ријеч да им се неће ништа десити ако се предају. Збуњени, без борбеног искуства, цијенећи да постоје јако мали изгледи за пробијање, прихватили су обећање Петричевића и то је била кобна погрешка. Сви заробљени су предати Њемцима и без суђења (сем четворице малолетника) стријелани 9. децембра у околини Цетиња.

Стријелани су заробљени партизани из Грбља: Блажо Гобовић, Ђуро Гобовић, Владимир Ерцеговић, Максим Ерцеговић, Илија Мариновић, Нико Мариновић, Божо Маровић, Илија Милојко, Андрија Мрштуља, Марко Мрштуља, Видо Томићић, Крсто Петровић, Мило Петровић, Иво Ђетковић и Крсто Ђетковић. Са партизанима из Грбља су заробљени и заједно са њима стријелани: Ђуро Иванчевић и Душан Иванчевић из Брајића и Ђуро Кнежевић из Побора.

Због малољетства избегли су стријељање: Мило Мрштуља, Марко Ерцеговић, Бранко Милојко и Видо Вуловић. Командант квислин-

шке жандармерије који је руководио акцијом заробљавања, утамничења и тортуром у затвору, као и извођењем на губилиште - Бошко Петричевић, проглашен је за ратног злочинца одлуком Земаљске комисије за утврђивање ратних злочина. У тачки 8. ове ОДЛУКЕ стоји: „Најтежи злочин који је Петричевић извршио представља стријељање родољуба 9. децембра 1943. године. Тога дана Петричевићеви жандарми су извршили из цетињског затвора Богданов крај 31 родољуба (међу којима су били заробљени партизани из Грбља - примједба Ј.В.) и у присуству њемачког шефа полиције на Цетињу, стријелани у селу Хумцима у близини Цетиња... Приликом стријељања жандарми и чланови четничке управе полиције мучили су своје жртве, премлађујући их корбачима прије самог стријељања и то на очиглед својих команда-ната“. Наведене чињенице недвосмислено указују да је квислиншка власт, досљедно спроводећи мјере бруталног насиља према припадницима НОП-а, и у овом злочину имала одлучујућу улогу.

Заробљавање и стријељање партизана на Цетињу био је, свакако тежак војнички неуспјех. Због недовољно разјашњених околности у којима је дошло до заробљавања тако великог броја партизана, за дуже вријеме су се ширile различите верзије овог догађаја, међу којима је било злонамјерно смиљењих. Природно, одјек овог трагичног догађаја био је најснажнији у Грбљу. Истина, није дошло до осипања присталица НОП-а или неког већег колебања - што је у првом реду заслуга породица и родбине стријеланих који су храбро и достојанствено прихватили ову трагедију, и своју и Покрета. Али, догађај је имао неповољних реперскусије на прилике у Грбљу, што је за изјевено вријеме утицало на успорењији одлазак нових бораца у партизанске јединице.

Снимник стријељанима на Цетињу међу којима је и пешачасти Грбаљана

МЕДИЦИНА СА ИНТЕРНЕТА

Гојазност

Гојазност (добијање на тежини) је врло озбиљан проблем здравствене заштите који је широм свијета епидемиолошки сразмјерно у порасту. Гојазност је потенцијални убица! Нико није имун на појаву ове болести. Гојазност је прикривени узроцник већине болести данашњег човечанства.

КОМПЛИКАЦИЈЕ ГОЈАЗНОСТИ: срчани удар, шећерна болест, повишен крвни притисак, повишене вриједности ЛДЛ („лошег“) холестерола и смањење вриједности ХДЛ („доброг“) холестерола, камење у жучној кеси, поједини злоупотреби, дегенеративни артритис (запаљење зглобова), хронични бол у кратичном дијелу кичме, несаница, болести плућа, синдром поликистичних јајника итд.

УЗРОЧНИЦИ ГОЈАЗНОСТИ

Најчешћи разлог повећања тежине је старење. Јудски метаболизам је у сталном опадању послије тридесете године, али се навике у исхрани обично не мијењају. Ако особа са прогресивним успоравањем метаболизма због старења уноси исту количину калорија као раније, то ће резултирати у порасту тежине. Понекад је разлог порасту тежине хипофункција штитасте жлијезде, што може бити лако дијагностиковано крвним анализа- ма. Рјеђи разлог порасту тежине је Кушингов синдром који такође може узроковати мноштво других симптома као што су нередовна менструација, повећана длакавост, замор, шећерна болест и повишен крвни притисак. Хипоталамична гојазност је сљедећи риједак разлог гојазности. Ендокринологи могу оцјенити и издвојити ендокрине разлоге гојазности.

МЕДИЦИНСКО ПРАЋЕЊЕ ГОЈАЗНОСТИ

Гојазни људи треба да буду прегледани од стране љекара, по могућности специјалисте медицинске хигијене - нутриционисте или ендокринолога. Медицинским прегледом треба обратити пажњу на детаљно испитивање навика у исхрани обольјелог, испитивање о симптомима лоше функције штитасте и надбуџрежне жлијезде, на податке из по родичне историје болести о срчаним ударима, шећерној болести и хипертензији, на мјерење крвног притиска, мјерење тежине и висине и рачунање BMI (body mass index), на функционална испитивања штитасте и надбуџрежне жлијезде, на крвне анализе хормона штитасте жлијезде, шећера у крви и холестерола (ХДЛ, ЛДЛ, триглицериди).

ЗАШТО СЕ ПРЕКОМЈЕРНА ГОЈАЗНОСТ ТЕШКО ГУБИ?

Због недијагностиковавог хипотиреодизма, због немијења навика у исхрани уз природно опадање метаболизма или смањивања нивоа физичких активности, због неизбийности схватања проблема гојазности као болести или одлагања његовог рјешавања услед слабе воље, због лошег концепта исхране и неодрицања конзумирања алкохола, због честих оброка ван куће или честих путовања када се jede на брзину пржену, високо-калоричну храну („fast food“), због обичаја створеног у раном дјетињству да се тајни мора препунити, због нездраве навике прескакања доручка или ручка, а фаворизовања вечере као најобилнијег оброка. Гојазност и

ПРИРОДНЕ ЗАМЈЕНЕ ЗА ХРАНУ ПРОТИВ ГОЈАЗНОСТИ

Заиста много средстава против мршављења, продајаних као замјена за храну, садржи ефедрин који може изазвати повишење крвног притиска, убрзаше срчаног рада и чак срчану аритмију опасну по живот, па треба бити врло опрезан при кориштењу ових препарата.

Превела и припремила:
Др. Оливера СИМИЋ-КОВАЧЕВИЋ

САВЈЕТИ СТОМАТОЛОГА РОДИТЕЉИМА

ПРЕДШКОЛСКО ДИЈЕТЕ

депресија су уско међусобно повезани и чине зачарани круг из којег се тешко излази, а где су кључне ријечи низак ниво самопоштовања и слаба воља.

ТЕРАПИЈА ГОЈАЗНОСТИ

Хипофункција штитасте жлијезде треба да се лијечи медикаментима. Треба размотрити индивидуални план дијете. Препоручују се слиједеће измене у исхрани по реду, које ће омогућити здраво, перманентно губљење тежине.

ДЕСЕТ ЗАПОВЕДИ ЗДРАВЕ ДИЈЕТЕ:

1. Најважнија ријеч за здраву контролу тежине је дисциплина,
2. Јести три главна оброка дневно.
3. Без газirаних и воћних заштитних сокова, без „грицкалиса“, без дезерта. Дозвољена је само вода за пиће.
4. Без јела из бифеа, без на брзину припремљене хране.
5. Размислити о својој исхрани. Почети записивати храну која се поједе.
6. Смањити величину порције.
7. Не гледати ТВ за vrijeme оброка.
8. Смањити уношење хљеба, пиринча или тјестенине.
9. Избегавати масну храну укључујући сиреве свих врста, маслац, маргарин, преливе за салате, пржену храну као пржена риба или пилетина, помфри итд.
10. Узимати мултивитамине, вит. Е и Ц, хром и цинк. Шетати око 30-45 минута послиje сваког оброка.

ПИЛУЛЕ ЗА МРШАВЉЕЊЕ

Могу се употребити у периоду мијењања стила живота како је горе савјетовано. Требало би да се користе само под директним надзором љекара зато што свако од ових препарата има потенцијалне низ-појаве или контраиндикације.

„XENICAL“ (ORLISTAT) је скоро одобрен у лијечењу гојазности у УСА, а од фебруара 2000-е године и у Југославији. Дјелује блокирајући абсорцију неких масноћа у црвену, па га треба узимати у току оброка. Мијења конзистенцију столице, која постаје масна. Уз то што помаже губитку тежине, смањује и ниво холестерола у крви и може превенирати прогресију лаентног у клинички испољен облик шећерне болести. „MERIDIA“ (SIBUTRAME) дјелује смањујући апетит и стимулирајући термогенезу. Инхибира повратну спрлу серотонина и норепинефрина у мозгу. „PHENTERMINE“ (FASTIN, IONAMIN) дјелује стимулишући отпуштање норепинефрина и тако стимулишући метаболизам. Он такође смањује апетит. Праг толеранције се може повисити изискујући повећање дозе. „PHENYLPROPANOLAMINE“ дјелује смањујући апетит.

Ваше дијете има 20 мљечних зуба. Од правилне исхране и његе зависи њихово здравље, развој вилица и сталних зуба, развој говора као и цјелокупно здравље и изглед дјете. Због тога је веома важно да се придржавате ових савјета.

Исхрана треба да буде мјешовита, састављена од меса, млијека, млијечних производа, воћа и поврћа. По саставу треба да буде грубља јер захтијева дуже жвакање и веће лучење пљувачке. На зубима мање заостаје храна, а вилице се боље развијају.

Слаткиши и шећери су непријатељи зуба ваше дјете. Умањите уношење шећера, а изоставите слаткиши између оброка. Најштетнији су чврсти и лепљиви облици шећера (бомбоне, лизалице, чоколаде и кекси), а мање штетни слатки напици (незаслађени и негазirani-

ни воћни сокови).

Чисти зуби су здрави зуби. Зубе зато треба прати послје сваког јела, а обавезно послје слаткиша и прије спавања. У почетку је за дијете прање зуба нова игра и жели да опонаша своје родитеље. Помозите му при прању да би оно било темељно, а од четврте године настојте да самостално пере зубе. Настојте да свакодневно више дијете узима флуор таблете, јер ће на тај начин зуби бити отпорнији на квар. Послије четврте године узима се жвакњем једна таблета од 1 мг флуора дневно. Прецизнија упушта потражите код дјечег стоматолога. Водите ваше дијете два-три пута годишње стоматологу да се благовремено уочи и уклони и најмањи кварт. Тражите савјете о правилном прању зуба, како да дијете одвикнете од штетних навика, уколико их упражњава (сисање цуцле, прста, језика и др.), као и дисање на уста). У шестој години ни-

чу први стални кутњаци позади мљечних зуба, на крају вилице - два у горњој, два у доњој вилици. Многи родитељи мисле да су и ово мљечни зуби, па не обраћају довољно пажње на њих. Ови зуби - шестице - немају мљечне претходнике већ одмах расту као стални зуби. Ови зуби су веома важни за цјелокупан даљи развој зуба и вилица и зато обратите пажњу на њихово темељно прање и благовремено лијечење.

Исхрана

У дневној исхрани треба да су заступљене све четири основне групе на-мирница:

1) Млијеко и млијечни производи

Једите више: млијека, сира, јогурта;

Једите мање: чоколадног млијека, сладоледа, какао напитака, пудинга и слично.

2) Воће и поврће

Једите више: свежег воћа и поврћа и њихове не-заслађене и негазirane

сокове
Једите мање: сувог воћа, заслађене конзервиране компоте, цемове, жеље, газиране заслађене напитке.

3) Хљеб и житарице

Једите више: црног хљеба, двопека, проје, пахуљица од јечма и кукуруза, кокице.

Једите мање: колаче, кекс, кувана тијеста, чоколаде, бомбоне, карамеле и слично.

4) Месо, рибе и прерађени

Једите више: разна меса, рибе (најчешће прерађене) и јаја

Једите мање: прерађенине меса и рибе.

Послије оброка са мање препорученом храном обратите посебну пажњу на прање зуба. Оперите их обавезно непосредно послије јела и темељно.

Правилном исхраном, редовном хигијеном и благовременом контролом код стоматолога обезбиједите својој дјеци здравље зуба и уста.

Др Милош МАРКОВИЋ

АКТУЕЛНОСТИ ИЗ МЕТЕОРОЛОГИЈЕ

АПРИЛ, ПОВРЕМЕНО У ЗНАКУ ЗИМЕ!

Април мјесец је познат по наглим временским промјенама. Као после-дица тога исти је веома често у знаку зиме или у знаку првог јесењег лjeta. У прилог томе иде и чињеница да у првој половини априла за последњих 50 година у екстремним температурама износи 24°C, изјерена 9.4.1961. године, а екстремно највижа изјерена температура износи 1.8°C, од 1.4.1993. године. О постојању температурних осцилација говори и податак да је у првој половини априла за последњих 50 година 62% од свих дана-ноћи (око 750) имало темпе-

ратуру испод 10°C и 80% дана у којима температура достиже 15°C и више.

Овогодишњи април потврдио је постојање екстремних атмосферских промјена. Екстремност се огледа у екстремном захлађењу које траје неколико дана и повећаном количином падавина.

Од 13. априла подручје Будве је било захваћено хладним ваздухом који је условио веома ниске температуре ваздуха. У овим данима температура се ноћу спуштала и до 4°C (види дијаграм), а током дана температура није прелазила 13°C. И раније се дешавало да се темпе-

ратура спусти и испод 4°C, али веома ријетко. Нпр: за последњих 50 година у првих 15 дана априла температура се спустила испод 5°C у свега 5% дана-ноћи. Док се у 5% дана, за последњих 50 година прве половине априла, деси да температура током дана не пређе 13°C што се ове године десило два пута (у два узастопна дана). Да ли је захлађење екстремна појава најбоље показује дијаграм-индекс одступања минималних температура ваздуха. Садашње захлађење било је ван граница нормалног захлађења и нашло се у границама ја-

ког захлађења, али и није екстремно захлађење. За последњих 50 година неколико пута се у тим данима десило овакво па и јаче захлађење, што се види са друге слике.

Поред екстремног захлађења на слизи је био и јак суфицит количине падавина. Климатски је нормално да током првих 15 дана падне око 53 лит/м² или око 118 лит/м² за читав мјесец. Сада је у првих 15 дана пало 146 лит/м² што представља суфицит - вишак за 175% за овај период године. Кишији (права половина) априла од садашњег било је свега два пута и то: април 1965. и април 1996. године када је падо рекордних 178 лит/м². У првој половини априла климатски буде око 6 кишних дана. Ове године било је 7 кишних дана. Број кишних дана је скоро исти, а количина падавина је скоро 2 пута већа, што указује на чињеницу да су овогодишње падавине имале веома јаке интензитетете.

Нпр. сада је у једном дану пало око 77 лит/м². Да се ради о екстремној количини говори и податак да је за последњих 50 година у првој половини априла био само један кишији дан од садашњег када је пало 84 лит/м². Било је то 3. априла 1966. године.

Период захлађења праћен је повременом појавом веома јаких удаљаја вјетра који су у појединачним временским интервалима имали олујну-рушницу снагу. Нпр: током ноћи између 14. (субота) и 15. (нед

Из стручног угла

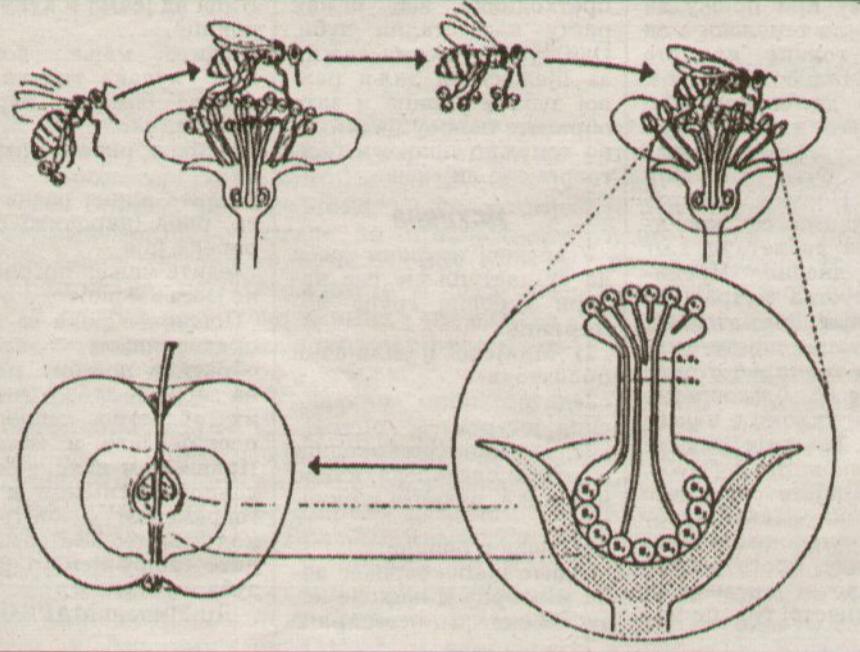
ПОЉОПРИВРЕДА

ОПРАШИВАЊЕ ВОЋАКА ПОМОЂУ МЕДОНОСНИХ ПЧЕЛА

Улога цвјетова воћака састоји се у производњи плодова и сјемена. Цвјетови су

главном од укрштеног опрашивanja пчелама. Ово је нарочито изражено у по-

Само јака и здрава пчелиња друштва могу бити успјешна у опрашиванию. У ко-

Пчела у шоку дана може да узледи 40 пушта и јосје 4000 цвјетова, носићи и до 10000 поленових зrnaца

дугим временом тако еволуирали да су развили облик, боју и мирис који привлачи медоносне пчеле и друге инсекте. Садржај цвјетова воћака је пчелама неопходан да одржи врсту, а већини воћака пчеле помажу да се размноже. Посебну корист од тога има воћар јер добија већу количину и бољи квалитет плодова.

Омотач цвијета састоји се од чашичних и круничних листића. Чашнични листићи чине спољни, а крунични унутрашњи круг омотача цвијета који је различито обложен (бјело, розе и др.) у зависности од врсте и сорте воћака. Медоносна пчела види боје другачије него човек. Сем неких боја из „људског спектра“ (бјеле, жуте, плаве, зелене) пчела види и ултравиолетну свјетлост коју човек не опажа.

Чашнични и крунични листићи штите најважније дјелове цвијета, а то су: прашници са поленовим кесама и тучкови. Пчела посјетом цвијета из распуклих прашника сакупља поленова зrnца. У том процесу лети са цвијета на цвијет и врши укрштено опрашивanje. Савремен у центру цвијета налазе се тучкови са сјеменим заметком у којима су јајне ћелије. Поред боје круничних листића пчеле привлачи, прије свега, нектар који личе посебно жлијезде цвијета, познате под именом нектарије.

Дуготрајни еволутивни процес довео је у међувременост медоносне пчеле и цвјетнице. Тај обострано користан однос непrekидно траје. Цвјетови воћака и других биљака обезбеђују нектар и полен за пчеле, а оне, за узврат, обављају укрштено опрашивanje биљака.

На земљиној површини постоји око 250.000 цвјетница и највећи број њих су развиле веома прислан однос са пчелама и другим опрашивачима.

Медоносна пчела (*Apis mellifera L.*) сакупља нектар и полен са различитих воћака да би одгајила легло и исхранила одрасле чланове пчелињег друштва. Процјењује се да преко 90 пољопривредних култура зависи

штите, прије него се донесу у воћник ради опрашивanja, не би смјело да буде мање од 5 оквира са леглом и 7-8 оквира покрivenih пчелама. И поред тога што ће на расцвјеталим воћкама пчеле наћи поред полена и нектара, треба да имају 6-8 оквира са медом јер временске прилике могу неповољно утицати на лучење нектара.

Јован МЕДИГОВИЋ,
дипл. инг

Поред медоносне пчеле у опрашиванию воћака учествују и друге врсте инсекта као што су: бумбари, солитарне и грегорне врсте дивљих пчела, муве, лептири, пауци, неке врсте птица и слијепих мишева. Код смокве преносилац полена је оса *Blastophaga grassoformis* која живи у цвијету дивље смокве. Вјетар, код неких врста воћака (орах, кестен, љеска) преноси полен, чиме је омогућено страно (укрштено) опрашивание тих врста. У нашим условима опрашивание воћака медоносна пчела учествује са више од 85%, а на све остале опрашиваче долази мање од 15%. Укрштеним опрашиванием се повећава генетичка варијабилност биљака и пружа се већа могућност за изазивање мутација.

Сем гајених врста и сортова воћака многе врсте дивљих воћака, од којих су селекцијом настале гајене, такође зависе од укрштеног опрашивanja. На тај начин се одржава аутентичан фонд гена воћака који увијек може послужити воћару селекционару ради побољшања постојећих врста и сортова воћака и стварања нових. Без оваквог доприноса пчела ми бисмо свакако живјели у сасвим другачијем свјету који би био много мање разноврstan и продуктиван када је упитању производња људске хране. Служити док је топло.

ПИЛЕЋИ ПИЛАВ

Припремљено пиле или кокошку исјећи на комаде, налити хладном водом, попсолити и ставити да се кува. У шерпи, на загријаном уљу или масти (кашика), упола пропржити 2 главице ситно исјећеног црног лука, одмах додати 2 исјекане шарга-

СВЕ О СОБНОМ ЦВИЈЕЋУ

УСКРШЊИ КАКТУС

Rhipsalidopsis gaertneri (Cactaceae)

Сваке године у пролеће, око ускршњих празника, овај чланковити кактус развеселиће вас жарко црвеним цвјетовима. У својој домовини, јужним предјелима Бразила, расте као епифит на гранама тропског дрвећа.

Овај кактус пљоснатих и чланковитих листова често замјењују са божићним кактусом (*Zygocactus*).

Њихова сличност је веома велика, али пажљивим посматрањем, на рубу листова ускршњег кактуса уочиће се урези и блага кружене испупчења. Код божићног кактуса листови су примјетно назубљени. Обзиром да оба потичу из Бразила многи ће посматрати да су им и услови за његу једнаки. Међутим, божићни кактус из источног дијела ове велике

земље, где владају сасвим

другачији климатски услови него у тропском јужном дијелу који је правдомина ускршњег кактуса. Тиме је условљен и начин његе у кући.

Будући да је то епифитна

билька, услови за његу слични су онима које тражи и орхидеја, а то значи:

топлота, влажност

ваздуха,

растресита земља и

мека вода. Ускршњи кактус има релативно слабо

развијен коријенски састав, зато најприје морате

суду, а међупростор испу-

ни влажним тресетним муљем. Приликом сваког залијевања бильке напоти се и садржај међупростора.

Испаравањем влаге из тресетног муља кактус ће имати потребну влажност

ваздуха.

Надаље, од велике је важности знати да ускршњи кактус не подноси воду

богату кречњаком. Уколико се то занемари земља ће се заситити кречњаком што ће имати судбиносе последице по

суду, а међупростор испу-

ни влажним тресетним муљем. Приликом сваког залијевања бильке напоти се и садржај међупростора.

Испаравањем влаге из тресетног муља кактус ће имати потребну влажност

ваздуха.

Након цватња бильку треба пресадити, али не у

земљи за кактусе, већ у

хумусни супстрат који не

садржи кречњак.

бильку. Посебна пажња у вези са прихрањивањем мора се посвети бильци у периоду од августа до краја децембра. Након тога залијевање се мора смањити, а билька пренијети на хладније место, с

Мали КУВАР

СУПА ОД ПОВРЂА

репе и шољу грашка. Све

заједно про-

динстati, до-

дати 2-3 шоље пиринча, па

динстati још мало уз до-

датак супе у којој се кува-

кошкошка. Зависно од укуса,

додати још мало соли, би-

бера и кашичицу „вегете“.

На крају додати кување

месо, преосталу супу, добро

промешати, па ставити у

загријану рерну да се пеће.

Пилав је готов када пира-

нич упије сву течност.

ГУЛАШ ОД ПРАЗИЛУКА

Око 1/2 кг празилука очи-

стити и исјећи на ситно.

Ставити га у шерпу и дин-

стati, без уља, док не пусти

своју воду и омекша.

Додати мало уља, па и даље дин-

стati. Затим додати кашичу

ајвара, кашичицу парадајз

пиреа, 1/2 шоље воде и

шољу смрзнутог кукуруза.

Посолити, побиберити, до-

дати кашичицу „вегете“ и

шољицу киселе павлаке. Све

мало шећера, па све заједно

кувати око пола сата. На

крају додати очијећен и

исјећен кромпир, па даље

кувати док кромпир не

омекша. Служити топло.

ДЕЗЕРТ НЕПЕЧЕНА ТОРТА

Потребно: 500 г кекса

(пти-бер или слични), 1/2 л

млијека, 200 г сувог гро-

жђа, 1 чашица рума, 250 г

маслаца, 8 кашика шећера

у праху, још 250 г шећера,

4 јајета, 100 г мљевених

ораха, 100 г сјецаних

ораха, 5 штангли чоколаде

за кување, 1 кесица вани-

лин шећера.

Изломити кекс, па га пре-

лити млијеком. Посебно у

рум потопити очијећено и

опрано суво гроџе.

Оставити и једно и друго да

мало стоји. Измутити ма-

слац, додати 8 кашика ше-

ћера у праху, ванилин ше-

ћер, жуманца, стругану чо-

коладу и сјецане и мљеве-

не орахе. Све измешати, па

Лејота жене

НА СВЈЕТСКИМ МОДНИМ СЦЕНАМА ЗАБЛИСТАЛА

ЈЕДНА БУДВАНКА

АНА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

● Млада и прелијећа Будванка Ана Антониоли је на друјој години медицине у Београду. Многи је називају и признавају, у међународним оквирима, као манекенка и шој модел који ради за водеће свјетске модне куће и агенције

Ана се недавно вратила из Јужне Кореје и пуне је личних утисака о Кореанцима и њиховом стилу и начину живљења који се веома много разликује од нашеј европског начина живљења. Из Кореје нам је дојијела неколико фотографија које објављујемо у овом и наредном броју „Приморских новина“.

Прва њена свјетска модна станица била је прошле године, Грчка. Жеља јој је, каже, а и изгледи за то постоје, да послије Израел види Јапан и упозна Јапанце. Много би вољела да је позову у Америку где већ пету годину студира међународни бизнис на угледном Њујоршком коледу њена двије године млађа сестра Маријета-Меги.

- Ја сада финансијски могу да помогнем и помоћу мојој сестри да заврши студије у Америци јер је тамо школарина изузетно велика, а ја сам почела релативно добро да зарађујем у свијету. Намјеравам да на-

ставим и завршим започете студије медицине, највероватније негде у иностранству, а надам се да ће ми то овај посао ускоро омогућити.

Ана највише воли да ради за часописе и телевизијске реклами, а већ је била на насловним странама београдске „Дуге“ и „Политике експрес“, затим у „Вечењем новостима“ (било је то прво Анино појављивање у новинама 7. јула 1999. године), неколико пута у „Нади новој“, „Јефимији“, „Магазину“, „Влицу љубузу“, као и у „Вијестима“ и „Побједи“, те у грчком „Мадам Фигаро“ и другим грчким и јужнокорејским модним магазинима и часописима. Появила се и у додатку за чуveni „Плебој“, не још на дуплерци, где је промовисала „Носе сцегу“ текилу на три стране.

Ипак, не може без Будве до које увијек скокне код својих родитеља, за прашник и за Нову годину, увијек између два путовања.

- Без Будве и мора, чини ми се, ја не бих могла да живим. И нећу!

Д. ЦВИЈОВИЋ

Често на насловним страницама:

Ана Антониоли

ШМИНКА

Помоћићемо вам да се нашминкате за вечерњи излазак, а да ваша шминка остане беспрекорна до краја. Уз водоотпорну маскарку и постојан руж бићете савршени.

1. Послије лаганог плинга нанесите неколико капи подлоге за шминку. Она ће помоћи да се шминка равномерно фиксира. Подлогу наносите лагано је утапавајући у кожу.

2. Шминки савјетују да

се за дугутрајност шминке подлога помијеша са неколико капи хидрантне креме. Помијешајте их на длану, па нанесите спорадично по лицу. Затим добро размажите од средине лица према крајевима.

3. Преко подлоге за пудер пређите сунђером који сте натопили тоником без алкохола. Посебно обратите пажњу на прегибе око носа, уста и ушних школака.

4. Пудар у праху нанеси-

те великом, меком четком и растресите кружним покретима. Изаберите прозирни пудер да не би сте били сувише блиједи.

5. Замијените ајлајнер оловком (дуже ће трајати). Проверите да ли је врх оловке добар и извучите танку дугу линију дуж ивице трепавица. Евентуално исцртајте још једном линију, лагано повлачећи капак према споља.

6. Узмите једну четкицу

и напрашите је пудером. Затим пређите преко линије исцртане оловком и послије неколико тренутака уклоните вишак пудера.

7. Проверите да ли су усне сасвим суве и преко њих нанесите лагани слој подлоге. То ће помоћи да се боље фиксира руж.

8. Прво исцртајте контуру усана оловком, а онда нанесите руж. На крају ставите прозирни сјај и маскарку на очи.

БЕСПРЕКОРНА ШМИНКА ЗА НОЋ

ЉЕПОТА И ЗДРАВЉЕ

ЗЕЛЕНИ ЧАЈ

● У посљедње време често најчешће на преторске стручњака за здравље и леђошћу које се односе на што веће конзумирање зеленог чаја ● Због његових љековитих својстава и ми вам га преторчујемо

Наиме, зелени чај ће вам више струкно користити: за опште боље расположење, против надутости и прекомјerne тежине, као освјежавајуће пиће.

Састојци природног зеленог чаја стимулишу производњу, али и продужују трајање адrenaлина, хормона који послије разградњу масноће у дубљим слојевима епидерме. Садржи танин, тамни пигмент који послије потрошњу калорија и кофеин. То значи да организам сам троши више енергије, те на тај начин сагоријева више калорија. Због ових мотива научници и љекари савјетују конзумирање литре зеленог чаја дневно јер ће то за 5% убрзати метаболизам. На тај начин ви заправо мршавите.

Након добрих страна зеленог чаја за вашу линију, ево и оних за добру пробаву. Зелени чај послије производњу желучаних сокова и асимилацију протеина.

За љепоту пијте барем три шоље зеленог чаја дневно, без шећера, меда или вјештачких заслаји-

вача. Прва два дана биће вам необично, али ћете касније уживати у природном укусу здравља. Већ послије мјесец дана коса ће вам постati јача, ногти отпорнији, расположење ведрије, а осмијех бјељи јер зелени чај садржи и флуорин, одговоран за јачање зуба, костију и косе.

Ево и неколико савјета:

Ако вам сузе очи на капке ставите двије газе на топљене зеленим чајем.

Након десет минута опуштања затворне очију, исперите капке млаком водом.

Уколико је ваша смеђа коса постала сивкаста, без сјаја, након шампонирања исперите је млаким зеленим чајем. Последње испирање, послије десетак минута, нека буде хладном водом.

Ако вам је лице црвено и изиритирено, у мало кипуће воде ставите двије кашичице чаја и пустите да се мало охлади, а онда нанесите на лице.

Пустите да кожа чај потпуно упије, па вам неће бити потребно чак ни умивање водом.

ДА ЛИ ЈЕ КАФА ШТЕТНА

Неки записи откривају да се кафа први пут нашла у људским рукама у седмом вијеку нове ере, док други тврде да се то догодило у деветом, али прича о постанку је иста: неки је пастир у етиопској покрајини Каффа или Кава примијетио да му коза постаје посебно живљана кад брсти грмиће с црвеним плодовима. Зато је одлучио да на себи испроба дејство овог плода у борби против посрапности. Легенда тврди да се одушевио успјехом, па је своју тајну повјерио другима.

Прве плантаже кафе заједне су у Јемену - арапском свету. Одатле се тај напитак у 14. вијеку свуда проширио, па и у Европу, а већ 1690. године на тржишту је било више од 200 врста кафиних мешавина.

Адукт сваке кафе су боја, јачина и арома, што се постиже мешавином разних врста, што је, опет, пословна тајна. Важан је и поступак јер се пржењем промијене особине кафе.

Сви ми радо попијемо шољицу кафе, али се често запитамо да ли радио нешто лоше, тј. штети ли кафа организму. Мо-

жете бити мирни, јер пијемо ли је у умјереним количинама, кафа није штетна. Напротив чак је и здрава. Кафа појачава потрошњу калорија.

Најновија истраживања, заснована на претпоставкама да кафа послије потрошњу калорија, показала су да организам особе која конзумира двије шољице кафе дневно троши око 100 килокалорија више јер кофеин и ниацин које она садржи изазивају ослобађање топлине те тиме појачавају потрошњу енергије. Ипак, то не значи да можете пити литре кафе дневно. Учинак постиже већ са 250 гр кофеина током дана, а толико имају двије шољице кафе.

Кофеин ослобађа масти из станице и претвара је у масне киселине. Да би их тијело могло сагорјети важно је и да се довољно крећете.

Кофеин, киселине, тресловина и горке материје што их кафа садржи стимулишу пробаву јер одржавају еластичним жељуџацем и цријевима. Зато, довољно вам је једна шољица кафе дневно и ваша пробава ће савршено функционисати.

и напрашите је пудером. Затим пређите преко линије исцртане оловком и послије неколико тренутака уклоните вишак пудера.

7. Проверите да ли су усне сасвим суве и преко њих нанесите лагани слој подлоге. То ће помоћи да се боље фиксира руж.

8. Прво исцртајте контуру усана оловком, а онда нанесите руж. На крају ставите прозирни сјај и маскарку на очи.

МОДА

ЖЕНСТВЕНОСТ

● Овој пролеће модерна је женственост. Одјећом, која је пренуно шик, лако може да покаже своју елегантност.

Наиме, поново су у моди сетови, они исти који су се носили шездесетих година: мајица и цемпер су од исте вуне или памука. Доњи цемпер је са рол крагном. Сукња је од свијетлог штофа, покрива колјена и мало се шири према порубу. Поново у моду улази и фалта, али није обавезна.

Ин су и полувери и то на пруге као и пругасте мајице са ранфлом од жерсеја и италијанском „чамац“ крагном које су се носиле још тридесетих година.

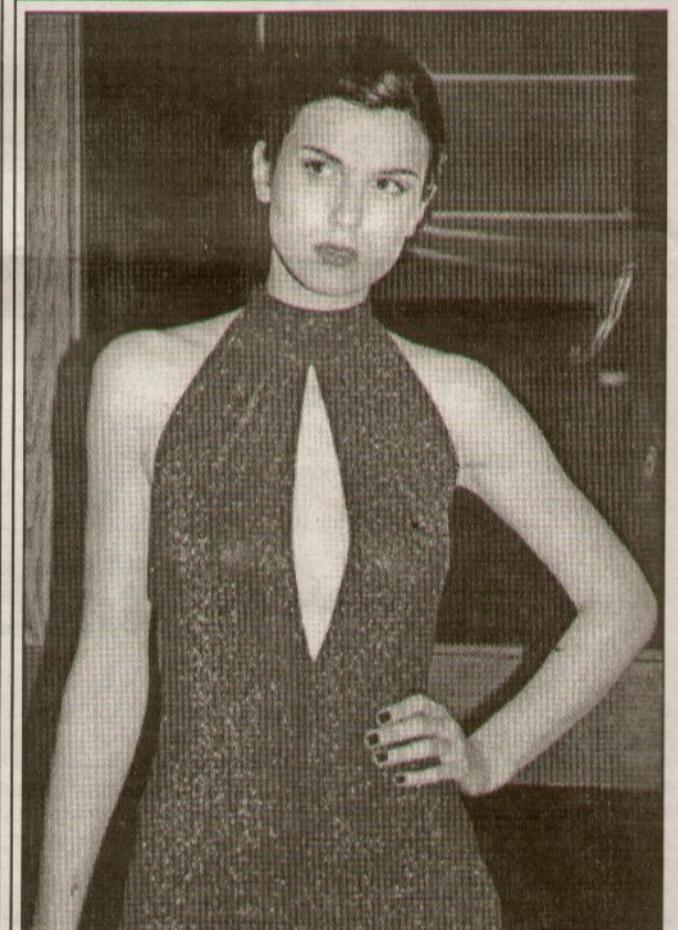
Природне и неупадљиве боје су основни принцип елегантности. Зато је у свим приликама идеална хаљина у боји љеђицника, без рукава и са троугластим изрезом. Испод се носију памучна кошуља са ситним пругама, а боје су у нијанси хаљине.

Штофани панталоне на коцкице су вјечне и увијек у моди. Ево их поново и у 21. вијеку и то у браонкастим нијансама.

За спортске типове и оне мало екстравагантније жене овог пролећа ин је тексас - фармерке од тамног и свијетлог, куваног тексаса, са ниским струком, малим цеповима или без њих. Оне се уклајају са тексас кошуљама или бијелим и црвеним блузама. Да би лоук био комплетан треба вам и тексас - каубојски шешир.

Оно што сте сигурно и сами примијетили јесу комбинације црнобијеле и црно-црвене боје које су шик овог пролећа, а и љета. Углавном су панталоне у бијелој или црвеној боји, а горњи дио гардеробе је шарен или пругаст, па чак и зебраст (црно-бијели, црно-црвени). Уколико је оно што обучете спортска комбинација са њом иду папуче - патике, а ако је у питању елегантан комплет пристајаје вам полузатворене ципеле или папуче са танком петом. Уз све ово неизоставно се носе торбице разних величине и облика, бијеле, црне, црвене боје или комбинација ових боја у зависности од гардеробе.

Припремила:
Ана КОСТОВИЋ

ЖЕНЕ МЕЂУ КРАЉИЦАМА

Божанске жене, сва љеђошћа свијета и лавска гордост, и плахотна срне, кроз ваше чари узвишене цвећа у плаве дане, у ноћи црне.

И, када стијом пуном свејдоја будиште земљи и ријам свих отворића, слушам вас срцем племенићи свемира, слушам и шијем шајну ваших бића.

Ко ће ми дати кључе вашег чуда и одјонећи васе зајонећике? Какво шајајство крију ваша уда и које наје сипају вам ријећике?

Божанске жене, што у сну и слави чекају зору праведних олтара, прег вашим ликом колјено се сави, а срце, звучни пламен, већ изара.

Сунчане душе, зјени поклоника заман вас скрива злочиначка шама; побожну људску фали ваша слика, јер ви сме Жене међу Краљицама.

Тип УЈЕВИЋ

Да се чује
ШКОЛА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ**УСПЈЕХ МЛАДИХ МУЗИЧАРА**

• На 28. фестивалу младих шалената Црне Горе, који је одржан 28-30. марта у Котору, ученици ШМО из Будве освојили 13 најрађа.

Никола Јоксимовић и Марија Виола добили су златне лире у класи флауте, Вања Седлак сребрну лиру у истој класи. Никола и Марија биће учесници савезног такмичења крајем мјесеца.

Анђела Узелац и Кристина Ђурић освојиле су сребрне лире за клавир у првој категорији, као и некласични састав-триогитара-Филип Баљевић, Лука Ђукић

и Милош Никчевић. Бронзане лире у класи клавира добиле су Маша Дракуловић и Каћа Зеновић у првој категорији и Данијела Медиговић у другој категорији.

Душан Николић (трећа категорија на клавиру) добио је похвалу.

Поводом овог успјеха ученика ШМО и обиљежавања десетогодишњице рада школе уприличен је саста-

нак са предсједником општине Ђорђијем Прибиловићем на којем је директриса школе Весна Миловић подсјетила на све досадашње успјехе. Наиме, Школа за ниже музичко образовање у протеклих десет година, а у доста неадекватним условима, учествовала је на разним такмичењима и добила на републичким 4 специјалне награде, 9 златних лира, 25 сребрних, 30 брон-

зних лира и 15 похвала. Такође запажене резултате ученици ове школе показивали су како на савезним тако и на међународним такмичењима.

Предсједник општине Будва честитао је ученицима и њиховим наставницима на постигнутом успјеху и чврсто обећао скоро решавање њиховог просторног проблема.

Ана КОСТОВИЋ

ЖУТА ПЈЕСМА

Од сунчевој бљеска,
од морскеја Јијеска,
од жуквијаја цвјета
која је јаркој златија,
од прашине са јутаја
и ова је пјесма
јутаја,
сасвим јутаја.

Од зрелих крушака,
од љетија облака
шамнојуше боје,
од ливаде што је
јутајом засујаја
и ова је пјесма
јутаја,
и прешујаја.

Од липовој цвијета
што мирисом сријета,
од прајише фине
(која је пјачине)
што ваздухом лујаја
и ова је пјесма
јутаја,
посвејаја.

Душан ЂУРИШИЋ

СРЕДЊА ШКОЛА "ДАНИЛО КИШ"**САРАДЊА СА ОПШТИНСКИМ ЦРВЕНИМ КРСТОМ**

• Поводом свјетског дана здравља - 7. априла у средњој школи "Данило Киш" организована је акција "Луба добровољних давалаца крви при оштинском црвеном крсту".

Око 80 матураната и радника ове школе пријавило се да да крв, а због општег доброт здравственог стања већина је успјела и тиме доприњела да ова акција буде успешна - истакао је предсједник

Клуба Раде Пима.

Ученици су дали по 350 гр крви, а према ријечима др Снежане Филиповић из кторског Центра за трансфузију крви, давање крви (код мушкираца на свака 3, а код жена на свака 4 мјесеца) је чак и здраво јер се тиме крв брже и квалитетније регенерише. Наравно, под условом да су особе здраве.

Клуб добровољних давалаца крви у Будви постоји

свега мјесец дана, а броји око 50 чланова. Чланом се постаје потписивањем приступнице, а Клуб је обезбиједио чланске карте, картоне са ознаком крвне групе, као и потврде о броју давања којима се дародавци ослобађају ученици у одређеним трошковима здравствене заштите.

К.

НАГРАДНИ ИЗЛЕТ

• Почетком априла за одличне ученике средње школе "Данило Киш" организован најрадни излет.

Осамдесетри одлична ћака, заједно са директором, обишли су културно-историјске споменике Цетиња, Скадарско језеро и Вирпазар. "Монтенегроекспрес" је обезбиједио за ученике дво-

спратни аутобус, као и брод за крстарење по Скадарском језеру, а у организовању овог излета помогло је и хотелско-туристичко предузеће "Будванска привреда".

А. К.

ЧИТАЊЕ

Многи родитељи имају проблеме са дјечом јер она не желе или не воде да читају, поготово лектиру. Међутим, треба бити упоран и подстакнути дјецу на читање. Најважније је навести дијете да заволи књигу, да је доживи као пријатеља, неисцрпан и пожељан извор знања. То значи да и сам родитељ мора књизи придавати значајно место у свом свакодневном животу и дијете не-наметљиво уводити у свијет читања.

Невоље са читањем могу имати везе и са лошим искуством приликом по-

четног учења читања. У бројним земљама дјеца уче да читају с навршених седам година јер дијете тада најбоље може да усресреди пажњу на тако захтјеван посао. Међутим, дјеца могу научити слова и раније. Једина америчка педагошка служба тврди да дијете може научити да чита након друге године живота помоћу великих изрезаних слова. Уочено је како књигама и читању изузетну пажњу посвећују четврогодишњаци. Уживају кад им чitate или показујете сликовнице. Бројне од њих

А. КОСТОВИЋ

ПЛАВА ТАЈНА

Да ли морске
Рибе знају,
Како треба
Да сијавају?

Да ли прије сна
Крљуши свлаче,
Прије мије
Да је облаче?

И да ли се
Покривају
Али и сијама,
Док сијавају!

Плаву тајну
Ја ћу знаји,
Нейшун ћу
Ућиши.

ПРОЉЕЋЕ

Ајрил јјева пјесму Сунцу
Мјесец златну свилу куји,
Лахор буди расвијицу
Зеленило свуда пуйи.

Ливадије која је пјесми,
Развији орац је свуда леје,
Бресквা, шљива и јашнијица,
Шире мирис што ојија.

Пчеле је рабе јолен с цвијета,
Лејашнији свуда леје,
Бриједни мрави само ради.
Церчак јјеви пјесму сјеје.

Све је лијејо, свуда цика,
Свуда ије ра, Сунце руди,
Пролеће се послије зиме
Сага за вас, дјеџо, буди.

Митар МИТРОВИЋ

...кад папирић или конзерву бациш у корпу за отпадке

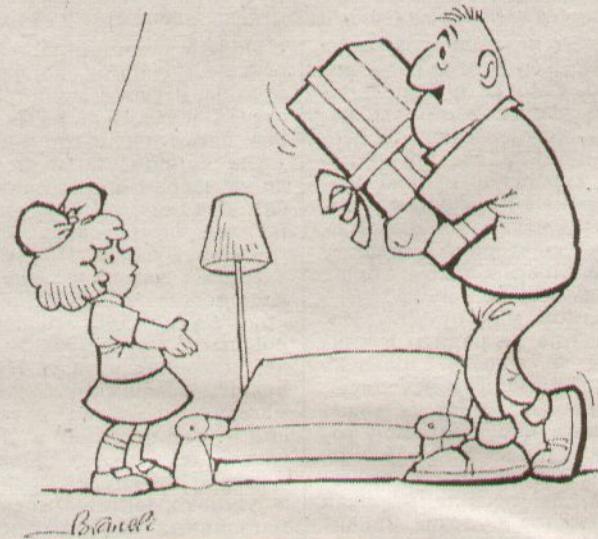
ОСНОВНА ШКОЛА "МИРКО СРЗЕНТИЋ" - ПЕТРОВАЦ**НАГРАДЕ ЗА БИОЛОГЕ**

• Ученици ОШ "Мирко Срзентић" из Петровца - Марија на Ракић и Мило Раичевић учествовали на овој годишњем републичком такмичењу у оквиру акције "Покреј - науку младима" које ће се одржати 17-19. маја у Колашину.

Наиме, Маријана Ракић из хемије. Оба предмета предаје наставница Винка Јањић. Никола Димитријевић, такође ученик ове школе, освојио је шесто место на регионалном такмичењу из математике.

А.

ТАТА, НЕГУ МЕДУ-
КУПИ МИ ШКОЛУ...

ЗАНИМЉИВОСТИ**ШТА ЈЕ УЗРОК ДЕПРЕСИЈЕ**

• Најновије научне анализе покazuju да пушчење може бити узрок депресије код шинејџера што је прилично супротно од госадашњег мишљења да пушчење помаже при депресивном стању.

Проучавања су показала да су тинејџери који су пушили били и до четири пута више изложени депресији током једне године од оних који не конзумирају цигарете. Истраживачи сумњају да никотин или други бипродукти пушчења могу имати депресивно дејство на централни нервни систем. Ствар која иде у

прилог тој идеји је да постоји доказ да су антидепресиви од велике помоћи код лијечења зависности од никотина, кажу специјалисти за адолосценчну медицину. Остали истраживачи су повезали пушчење са самоубиством, као и са депресијом, али само код одраслих особа.

А.

Шарена страна
ХУМОРЕСКИЦЕ**КОЊ**

Коњ је племенита животиња коју је човјек припитомио да би га јахао или преузро да је коњије. У почетку га је јахао босог и без седла, а онда му је на копиту почево прикивати потковице јер оне, тобоже, доносе срећу. Наравно, оне доносе срећу човјеку, а поткован коњ је осуђен на јахање. Откако га је припитомио, човјек се стално представља пријатељу коња, мада још није забиљежен ниједан случај да је коњ јахао човјека.

Коњ и човјек се, иако су пријатељи, разликују у многим стварима. Речимо, за разлику од човјека, коњ обожава кад му је глава у торби. Нарочито ако је торба пуна зоби. Неки коње је лако намагарчти, а неки у свакој сламци виде спас. Неки коњи нису за јахање,

Раде ЂЕРГОВИЋ

**ОПРЕДЈЕДИ О САМ
СЕ ЗА ЗДРАВУ ХРАНУ...****И ЈА... ЗА ЗДРАВУ —
МАРИХУАНУ!..****СПОМЕНИК**

Побогарали се; покарбасили се - Они и Они. Зашли на гробље. Они им главе шрафили. А Они им враћали: гркљане чупали, руке ломили, чавле под ноге убадали. До подне Они и Они споменике преврнули, поваљали. Код Стојана стали. Код нашег Баше. Гледају Они, жмиријају и Они. Незнан им јунак. Само слика. Завиривају, загледају. Нигде имена, нити презимена; ма ни године рођења, ни смрти.

Чији је?

Може бити и од Оних, а, вала, и од Оних. Читају на споменику:

Ја сам доље,
ви сте горе
и зато ме
заболе.

Засмијаше се. Примирје потписаше без усвољавања. Шаторска крила простијеше под чемпресима. Међусобом се нудили: памидором и парадајзом, капулом и црвеним луком, кукумарима и краставцима, рибом и рибом.

Никица БАНИЋ

Све једна до друге. Једна преко друге. Скуша, шпицерка, бијели амур, скобаљ, туњевина, деверика, садрдина, сиви толстолобик, сом, смуђ, мрена, ослић, штука, бандар, црвенирка, харинга, пастрмка, носара, бакалар, кечига, крупатица. Нешто на граделама, нешто у рибљој чорби. Вадили, бирали. Нису се отимали. Нису се свађали. Грдије ријечи не помињаше. Само су пуне мљацкали.

КАПИ ЗА ГЛАВУ

•Гуштер у опасности одбацију реп, а политичар - своја уђењења.
•И пљуцкавице испуњавају жеље кад се нају нанизане на пругите.
•Чињенице драстично деформишу истину!
•Искусни говорници не бирају ријечи ни када себе цитирају!
•Не знамо ко треба да вади кестење. Наше је само да распаљујемо ватру.

Живојин ДЕНЧИЋ

НЕСОЈ

Пројекција је злоће
С њим сопствене ноће
Сред чичака оширих
Ноћа и плесном вошићи

У бијесу не сустаје
Профил је ћромаје
Свој свињарски шорзо
Проноси ћрадским корзом

Не зна сам шта хоће
Јарбол је бедасишће

Другој срцом боде
Другој вјештјо вара
За рачун мркој вође
Постаће послушна ара

Зар умјесто цвијећа
Њећа морам да срећам?

Жарко ЂУРОВИЋ

КОМШИЛУК

Нема што си џија
Да је ћрљавије
Пуно је увијек
А празнину сије

Од непостижљивог
Све редом шефшере
Три дана не једу
Док „сију“ бисере

Ручак заторели
И процес им не квари
Поштени кад слушај
Образ му се жари

Часни изузети
Неће се посвесити
Већ ће и додајио
Просијани бишћи

Кад ту није...

Сунце сија, све процвјета,
свуд жубори, царкућ тишица,
али, све је узалудно
кад шу није безгубница.

Спаш, ауто и девизе,
телефони (и без жица),
све ништавно и све ћлуво
кад шу није безгубница.

Братство, љеме и нација,
ујна, сприна и Јуница,
часто свакоме ал Јуској је
кад шу није безгубница.

Слава, чојство и јунаштво,
и бркови, украс лица,
све блиједи и не важи
кад шу није безгубница.

Милушин ВУЛИСИЋ-СОКОС

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БаЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА
Минерална вода
Сокови
Пића других производача

Продајни центар у Ластићи грбаљској
 тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518
 Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
 тел. 086/52-378

BANEX
 производња, експорт-импорт, инжењеринг,
 туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
 СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
 РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
 АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски баталјон 10,
 тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

AQUAMARK

VAŠA FIRMA
 NA INTERNETU -
 USLOV ZA
 MODERNO POSLOVANJE
 I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

069 061 219

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
 факс 086/ 51-320

ОДБОЈКАШИ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“ ИЗБОРИЛИ ПЛАСМАН У ФИНАЛЕ ПЛЕЈ-ОФА

КОРАК ДО ТИТУЛЕ ШАМПИОНА

• У дуелу са „Милиционаром“ одлучиће се ко ће бити нови првак Југославије

„Будванска ривијера“ је водила главну ријеч у овогодишњем првенству Југославије а да ли ће изванредне резултате крунисати и титулом државног првака знаће се почетком маја послије одјеравања снаге са „Милиционаром“. Одбојкаши „Будванске ривијере“ су такмичење у првој савезној лиги завршили на првом

месту а затим су били најбољи и у мини-лиги (1-6. место) и пласирали се у плей-оф.

Прави противник „Будванске ривијере“ на путу ка титули првака Југославије била је екипа „Будућност-Подгоричке банке“. У оба сусрета, прво у Будви а затим у Подгорици, „Будванска ривијера“ је послије ве-

лике борбе побиједила са по 3:2-25:23, 22:25, 21:25, 25:13 и 15:13 у првој а 25:23, 17:25, 20:25, 25:18 и 15:10 у другој утакмици. Да сличност ова два резултата буде већа зајмљиво је истаћи да је у оба сусрета „Будванска ривијера“ била боља у првом сету, „Будућност“ у другом и трећем, да би у четвртом и петом сету „Будванска ривијера“ повратила снагу и убедљиво побиједила.

У другом сусрету плей-офа „Милиционар“ је у три утакмице против „Војводине“ забиљежио двије побједе и пласирао се у финале. Ко ће бити нови првак Југославије одлучиће, дакле, „Будванска ривијера“ и „Милиционар“ а за титулу шампиона потребне су три побједе.

ФУДБАЛ - ДРУГА САВЕЗНА ЛИГА, ЈУГ

“МОГРЕН“ - “МЛАДОСТ“ 1:0(1:0)

Будва, 8. априла. Стадион Лутови. Гледалаца 300. Судија Ђокић (Беране). Жути картони: Рађеновић, Војводић („Могрен“), и Војиновић („Младост“). Стријелац Глушчевић у 30. минуту („Могрен“).

“МОГРЕН“ Шушкавчевић, Љопчић, Војводић, Пима, Ђуришић, Мирковић, Станишић, Јововић (Никчевић), Глушчевић (Вујовић), Рађеновић, Станишић (Д. Мијушковић).

“МЛАДОСТ“: Раичевић, Ђуришић, Поповић, Дакић, Радуловић, Шофранац, Ђорђевић, Војиновић (Петровић), Вукићевић, Чаченовић, Павловић.

“ГРБАЉ“ - “МОГРЕН“ 2:2(2:0)

Радановићи, 15. априла. Стадион ОФК „Грбаљ“. Гледалаца 800. Судија Ивановић (Подгорица). Стријелац: Кашићелан у 27, Ратко Зец у 43. („Грбаљ“), Глушчевић у 70. и 83. минуту („Могрен“). Црвени картон тренер Кривокапић („Могрен“). Жути картони: Вукоје, Петровић, Ратко Зец („Грбаљ“), Ђуришић, Шалетић и Д. Мијушковић („Могрен“).

“ГРБАЉ“: Станишић, Раде Зец, Вукоје, Кривокапић, Петровић, Зубац, Бабовић, Кашићелан, Томановић (Радуловић), Ратко Зец (Перчин).

“МОГРЕН“: Шушкавчевић, Љопчић, Ђ. Мијушковић, Војводић, Ђуришић, Мирковић (Д. Мијушковић), Станишић, Шалетић (Глушчевић), Јововић, Рађеновић, Станишић.

“МОГРЕН“ - “ЈЕДИНСТВО“ 2:0(1:0)

Будва, 21. априла. Стадион Лутови. Гледалаца 500. Судија Радуловић (Подгорица). Стријелац: Ђуришић, Никчевић, Глушчевић („Могрен“), Дрндар и Ђуровић („Јединство“).

“МОГРЕН“: Шушкавчевић, Љопчић, Ђ. Мијушковић, Војводић, Ђуришић, (Д. Мијушковић), Пима (Вујовић), Станишић, Глушчевић, Рађеновић, Станишић (Никчевић).

“ЈЕДИНСТВО“: Асановић, Минић, Пејовић, Чиндрак, Ђуровић, Смајловић, Дрндар (Ракоњац), Бабача, Вуковић, Ковачевић, Маџаљ.

ТАБЕЛА

1. „МОГРЕН“	23	17	3	3	38:16	54
2. „РУДАР“	23	16	5	2	57:13	53
3. „БОКЕЉ“	23	16	5	2	40:18	53
4. „МЛАДОСТ“	23	12	6	5	41:18	42
5. „ЧЕЛИЋ“	23	12	2	9	40:28	38
6. „ИСКРА“	23	12	1	9	46:29	37
7. „ЗАБЈЕЛО“	23	8	5	10	28:32	29
8. „ЛОВЋЕН“	22	5	5	12	28:41	20
9. „ИБАР“	23	5	3	15	21:54	18
10. „ГРБАЉ“	23	3	8	12	18:35	17
11. „БЕРАНЕ“	23	4	3	16	14:64	15
12. „ЈЕДИНСТВО“	23	1	6	16	12:42	9

У БУДВИ ОД 21. ДО 24. ЈУНА

СВЈЕТСКИ КУП У КИК-БОКСУ

На конгресу одржаном у Милану крајем прошлог месеца одлучено је да се свјетски куп у кик-боксу одржи од 21. до 24. јуна у Будви. Такмичење ће се одржати у дисциплинама лоу-кик а, по ријечима предсједника Кик-бокс савеза Црне Горе Дервуша Селхановића, одлука да се свјетски куп одржи у Црној Гори у Будви је признање црногорском савезу за успјешну организацију досадашњих такмичења у овом спорту.

ОДБОЈКАШИ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“ ИЗБОРИЛИ ПЛАСМАН У ФИНАЛЕ ПЛЕЈ-ОФА

ОДБОЈКА - МИНИ ЛИГА ПРВЕНСТВА ЈУГОСЛАВИЈЕ

(1.-6. МЈЕСТО)

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

- „ВОЈВОДИНА“ 3:1

(25:21, 19:25, 28:26, 25:21)

Будва, 6. априла. Дворана Медитеранског спортског центра. Гледалаца 1200. Судије: Градински (Београд) и Јанковић (Ниш).

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“: Перешићић, Марковић, Гиљача, Мијовић, Козић, Кардаш, Поповић, Мајдак, Рељић, Јановић, Затрић, Маровић.

„ВОЈВОДИНА“: Младеновић, Милошевић, Иванковић, Рошев, Петковић, Переић, Галешев, Ђако, Рудић, Мијић, Марковић, Симеуновић, Марин, Копањ.

„ПАРТИЗАН“ - „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ 2:3

(25:18, 25:18, 20:25, 22:25, 14:16)

Београд, 11. априла. Дворана „Шумице“. Гледалаца 300. Судије: Јовановић и Ђијелић (Београд).

„ПАРТИЗАН“: Младеновић, Јовић, Ракић, Росић, Бакалов, Митровић, Ђорђевић, Попов, Вујовић, Баланцић, Спирковић, Златић.

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“: Перешићић, Марковић, Гиљача, Мијовић, Козић, Кардаш, Поповић, Рељић, Јановић, Дробњак, Затрић, Маровић.

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ - „МИЛИЦИОНАР“ 1:3

(25:23, 23:25, 23:25, 25:27)

Будва, 13. априла. Дворана медитеранског спортског центра. Гледалаца 1000. Судије: Јовановић и Грбић (Београд).

„БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“: Перешићић, Марковић, Гиљача, Мијовић, Козић, Кардаш, Поповић, Мајдак, Рељић, Јановић, Затрић, Маровић.

„МИЛИЦИОНАР“: Ивковић, Борчић, Глувајић, Милетић, Роштановић, Карић, М. Илић, Николић, И. Илић, Кнежевић, Маџаревић.

ТАБЕЛА НА КРАЈУ МИНИ ЛИГЕ

1. „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“	28	22	6	72:31	65
2. „МИЛИЦИОНАР“	28	19	9	67:43	56
3. „ВОЈВОДИНА“	28	17	11	66:44	55
4. „БУДУЋНОСТ“	28	14	14	55:51	44
5. „ИТИСОН“	28	13	15	49:58	37
6. „ПАРТИЗАН“	28	11	17	61:59	3

За плей-оф пласирали су се „Будванска ривијера“, „Милиционар“, „Војводина“ и „Будућност“.

РУКОМЕТ - ДРУГА ЛИГА, ЗАПАД

“ПРВА ПЕТОЛЕТКА“ - “БУДВА“ 31:29(13:15)

Трстеник, 2. априла. Сала спортова у Трстенику. Гледалаца 200. Судије: Китановић (Лесковац) и Николић (Крушевач). Седмерици: “Прва петолетка” 2-1, “Будва” 10-8. Искључења: “Прва петолетка” 12, “Будва” 4 минута.

“ПРВА ПЕТОЛЕТКА”: Радовановић, Илић 1, Станојевић, Бешевић 5, Велимировић, Живковић 5, Вучковић, Смиљковић 8, Јевтић, Пљакић 6, Марчић, Недељковић 6.

“БУДВА”: С. Стојановић, Вукадиновић 5, Стаматовић, Кртолица, Милошевић 5, Ж. Стојановић, Милошевић 6, Стевовић 2, Кнежевић 1, Милановић, Чукић 1, Половић 1, Мартиновић 3, Сукновић 2.

“РАС“: Јеремић, Мердовић 3, Икић 4, Диздаревић, Бранковић 1, Гучовић 1, Рашовић 1, Алитовић 2, Бачићанин 3, Њосовић, Махочевић 1, Тербић 1, Османовић.

“БУДВА“ - “РАС“ 26:16(12:11)

Будва, 9. априла. Дворана Медитеранског спортског центра. Гледалаца 500. Судије: Вукчевић и Ракочевић (Подгорица). Искључења: “Будва” 8, “Рас” 12 минута.

“БУДВА”: С. Стојановић, Милановић, Вукадиновић 2, Ивановић 1, Калоштро 1, Милошевић 9, Ж. Стојановић, Милошевић 3, Стевовић 2, Кнежевић 1, Чукић 1, Половић 1, Мартиновић 3, Сукновић 2.

“РАС“: Јеремић, Мердовић 3, Икић 4, Диздаревић, Бранковић 1, Гучовић 1, Рашовић 1, Алитовић 2, Бачићанин 3, Њосовић, Махочевић 1, Тербић 1, Османовић.

„ПЕТРОВАЦ“ - „ДЕЧИЋ“ 1:0 (1

